

**Forskning tar
lantbruket till
nästa nivå**

Sidan 12

**Konsten att
få logistiken
att gå ihop**

Sidan 16

**Globala
trender som
påverkar**

Sidan 24

Groddden

Nr 4

September 2019

En medlemstidning
från Lantmännen

www.lantmannen.com

**Intensiv skörd fyller
mottagningarna**

Sidan 6-7

Guld på åkern

Sidan 10-11

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR

Anna Carlström
Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR

Helena Holmkrantz
Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT

Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Helge Magnusson, Karlsfält, visar säljaren
Fredrik Axelsson sin odling av havre Guld. Bild:
Öyvind Lund

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informa-
tionstidning till ägarna. Lantmännens medlemmar
(ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upp-
lagan är cirka 38 000 exemplar. Tidningen utkom-
mer med 6 nummer per år.
Tryckeri: V-Tab i Västerås

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B
till ägarna. Den distribueras även internt inom
Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
cf.ssc.kundregister@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOOKNING

Mediavalet
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david @ mediavalet.se
Tel: +46 735 699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till
Mediavalet som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300
dpi. E-post: david @ mediavalet.se

ANNONSFORMAT (i mm) och priser

Format	Mått (mm)	Pris
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser.

Priserna ovan baseras på färdigt material,
enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete
debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2019

(med reservation för ändringar)

Nr	Materialdag	Utgivning
5-6	17/11	13/12

BILAGOR

För bokning av bilagor, kontakta redaktören
Telefon 010-556 06 43
Enkel A4 80 öre/ex
Dubbel A4 90 öre/ex
Enkel A3 90 öre/ex
Urval av adresser 500 kr
Färdigtryckta bilagor ska
vara tryckeriet till handa
minst fem dagar före tryck

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Eu-
ropas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi
och livsmedel. Vi ägs av 25 000 svenska lantbrukare,
har 10 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal
länder och omsätter 45 miljarder kronor på årsbasis.
Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resur-
ser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest
kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour,
Kungsörnen, GoGreen, Gooh, FINN CRISP, Korv-
brödsbagarn och Hatting. Vårt företag är grundat på
kunskap och värderingar som har funnits i generatio-
ner hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och
verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans
ansvar från jord till bord.
Läs gärna mer på www.lantmannen.com.

Signerat

Sverige är ett avlångt land

På våren och hösten märks det allra tyd-
ligast hur avlångt Sverige är. När vi i
Skåne är klara med vår skörd kommer
rapporter från Norrbotten om att skör-
den av spannmål snart ska börja. Det betyder
också att tidsfönstret för skörd minskar ju
längre norrut man kommer. I år har det visat sig
extra tydligt när skörden i Mellansverige tog fart – plötsligt
var det fullt överallt. På gårdarna, i siloanläggningarna och i
torkarna.

Samtidigt är det fantastiskt med en så stor skörd, där kva-
liten dessutom hittills varit riktigt bra. Jag vet att det är
många som fortfarande tröskar och att det finns en oro –
men jämför man med i fjol oroar jag mig hellre för en stor
skörd än för en liten skörd. Att Lantmännen gjort satsningar i
spannmålsplattor, utökad lagerkapacitet, exportanlägg-
ningar för spannmål och anläggningar för att förädla havre
visar att vi investerar för att utveckla det svenska lantbruket!

Ett av våra viktigaste uppdrag är att just ge förutsätt-
ningar att utveckla det svenska lantbruket. För oss som
varje dag arbetar i lantbruket med både djur och växtodling
är det ibland svårt att veta hur man ska förhålla sig till allt
det som skrivs om miljö, klimat och hållbarhet i rapporter
och som refereras i olika medier. Vinklingar och tolkningar
kan bli hur skeva som helst när någon som inte kan sam-
manhången talar om bränder i Brasilien, biff och bin i
samma mening.

Vi vet att det är komplicerat, men vi vet också vad det
svenska jordbruket kan bidra med. Därför var det extra bra
när Jordbruksverkets generaldirektör konstaterade att "om
svenskproducerad mat kan ta en större del av marknaden
och ersätta mat som är sämre för miljön och klimatet är
mycket vunnet." Samtidigt kan vi aldrig slå oss till ro och
belåtet konstatera att nu är vi färdiga med hållbarhetsarbe-
tet. Och det är definitivt inget som Lantmännen gör.

Satsningar på mer hållbar produktion genom precisions-
odling, och bättre gödning eller växtförädling är något vi ar-
betar med hela tiden. Under hösten har vi flera spännande
projekt på gång! Jag är helt övertygad om att konsumenterna
engagemang för miljö och klimat är en positiv kraft
som ger det svenska jordbruket och Lantmännen många
möjligheter. Via våra kanaler till konsumenten och alla bra
produkter på hyllorna i livsmedelsbutikerna kan vi verkligen
visa att vi tar ansvar från jord till bord! Apropå ansvar
så kan ansvaret se ut på många olika sätt – nyligen publice-
rades en studie där Lantmännen som kooperativt företag
rankades som det företag ger mest tillbaka till samhället.
En fråga som verkar bli allt viktigare, och som är särskilt
betydelsefull för yngre personer.

I en annan studie hamnade Lantmännen på fjärde plats
när unga talanger fick ranka var de helst vill jobba.

Att Lantmännen måste utvecklas i takt med förändring-
arna runt oss är vi nog alla överens om. Under 2017 genom-
förde Lantmännen en ägardialog som bland annat tog upp
strategifrågor och medlemskapet i Lantmännen. Ett tydligt
ställningstagande var att "Lantmännen ska vara ett koope-
rativt företag som ägs och styrs av aktiva svenska bönder".
Redan tidigare har det funnits regler för minimiomsättning,
men nu har stämman satt en gräns på 10 000 kr per år. En
förutsättning inom en ekonomisk förening som Lantmän-
nen är en ekonomisk relation, samhandel, med föreningen.

**Att Lantmännen gjort satsningar
i spannmålsplattor, utökad
lagerkapacitet, exportanlägg-
ningar för spannmål och anlägg-
ningar för att förädla havre visar
att vi investerar för att utveckla
det svenska lantbruket!**

Jag vill tacka er som avslutar era medlemskap efter många
aktiva år och önskar att de insatser som betalas ut ska
komma till nytta och glädje!

En fråga som kommit upp vid flera samtal är om man
som avgående medlem verkligen får ut hela insatsen. Ja,
man får ut både den inbetalda och emitterade insatsen.
Frågan kan verka underlig, men det har inte alltid varit så
att medlemmar i kooperativa företag fått ut hela insatsen,
varken när de avgått som medlem eller när föreningen upp-
hört. Lantmännen är ett ekonomiskt starkt företag och att
det finns en handel med emitterat kapital där kursen ligger
långt över nominellt belopp visar också att det finns en tro
på oss för framtiden.

Ett viktigt område om man ska vara med i framtiden är
forskning och utveckling. I början av september hade jag
förmånen att vara med när Landsbyggsministern besökte
vår anläggning i Svalöv för att få en inblick i Lantmännens
innovationsarbete och betydelsen av växtförädling. Dagen
därpå invigdes SLU Grogrund på Alnarp, ett kompetens-
centrum som ska utgöra ett nav för svensk växtförädling,
där Lantmännen är drivande i flera av projekten.

Till sist kan jag inte låta bli att nämna ett annat fantastiskt
möte – upptakt med Lantmännens fodersäljare. Vilken
energi, vilken glädje och vilken imponerande kunskap.

Nu ser jag fram emot en intressant höst och önskar er
alla lycka till med både avslut på skörd och sådd!

Per Lindahl
ordförande

Nya regler för medlemskap i Lantmännen

Som ett resultat av Ägardialogen beslutade föreningsstämman 2018 om stadgeändringar som gäller medlemskap i Lantmännen och regler för minimiomsättning. De nya reglerna för minimiomsättning tillämpas från och med i år och innebär att man som medlem måste ha en genomsnittlig omsättning på minst 10 000 kr per år under fem års tid.

Bakgrunden till förändringarna är förslag som kom fram genom Ägardialogen, ett projekt som genomfördes år 2017 på både lokal och central nivå. Syftet med Ägardialogen var att Lantmännens medlemmar och förtroendevalda skulle få möjlighet att diskutera hur man vill att Lantmännen som förening ska utvecklas. (Syfte och mål med Ägardialogen har tagits upp i Grodden, bland annat i nr 5-6 2017.) Ägardialogen resulterade bland annat i förslag om ett antal stadgeändringar,

vilka sedan togs upp av föreningsstämman 2018. Ett av de områden som diskuterades under Ägardialogen var vilka villkor som ska ställas på medlemskap i föreningen. Det har sedan tidigare varit ett krav på att man ska ha en omsättning med föreningen för att kunna kvarstå som medlem, däremot har det inte angivits hur stor omsättningen måste vara. I Ägardialogen framkom ett tydligt önskemål från medlemmarna om att föreningen ska vara till för aktiva lantbrukare. Att vara aktiv kan betyda flera saker, men här betyder aktiv att ha omsättning

med föreningen och därmed blev det också tydligt att kravet på omsättning behövde definieras.

Föreningsstämman 2018 tog beslutet att göra en förändring av stadgarna som innebär att man som medlem framöver måste ha en genomsnittlig omsättning med Lantmännen på minst 10 000 kr per år under de senaste fem åren. Denna

Anna Carlström, medlemschef.

Som medlem måste man nu ha en genomsnittlig omsättning på minst 10 000 kr per år under fem års tid.

nya regel tillämpas från och med i år. Den genomsnittliga omsättningen beräknas som ett medelvärde på en rullande femårsperiod. Man kan ha en jämn omsättning på 10 000 kr per år, men en större omsättning på 50 000 kr vart femte år innebär även det att man uppfyller omsättningskravet.

– För de flesta är detta inget högt krav, men det finns medlemmar som inte når upp till detta. Vi hoppas givetvis att medlemmarna i första hand ökar sin omsättning med föreningen så att de uppfyller stadgarnas krav, men det kan ju vara så att man har upphört

med sin aktiva lantbruksverksamhet och då kan det vara en anledning att begära utträde, förklarar medlemschef Anna Carlström.

Under slutet av augusti har ett antal medlemmar med låg omsättning med Lantmännen fått brev från Ägarrelationer med påminnelse om de nya reglerna och vad som krävs för att kunna fortsätta som medlem i Lantmännen. De som inte nått upp till 10 000 kr i snitt ges möjlighet att öka sin omsättning för att kunna kvarstå som medlemmar alternativt begära utträde ur föreningen.

Flera skäl att handla med emissioner

Som medlem i Lantmännen kan du både köpa och sälja emissionsinsatser. Det kan vara ett sätt att öka ditt engagemang i Lantmännen eller att frigöra pengar för en investering.

I maj 2019 fick medlemmarna förutom återbäring/ efterlikvid och ränta på insatskapitalet även dela på 250 miljoner i form av nya emissionsinsatser. Dessa emissioner kan säljas och pengarna kan användas i det egna företaget om din bedömning är att de gör bättre nytta

där. Du kan givetvis också välja att behålla emissionsinsatserna för att de ska ge en avkastning i samband med föreningsstämman 2020. Hur stor utdelningen blir bestämmer stämman årligen efter styrelsens förslag.

En handelsdag i månaden
Handel med emissionerna sker på bestämda handelsdagar ungefär en gång per månad. Som säljare anger man den lägsta kurs man kan acceptera och som köpare den högsta kurs man är villig att betala. På handelsdagen matchas sedan inkomna säljorder med inkomna köporder och den kurs

som gäller all handel vid det tillfället sätts.

Handelskursen varierar över tiden, men vid senaste handelstillfället i augusti (se tabell nedan) så var kursen 135 procent. Det innebär att en säljare fick 35 procent mer betalt än det angivna nominella värdet. Motsvarande var köparna beredda att betala en överkurs på 35 procent.

Order via LM²

Det vanligaste är att man lägger sin order via LM², där man som inloggad kan använda en elektronisk blankett. Det finns även en blankett på www.lantmannen.se. Man kan givetvis

också be att få den hemskickad genom att ringa medlemsavdelningen.

När man lägger sin order är det viktigt att man fyller i det belopp som man vill köpa eller sälja samt den kurs, till exempel 130 procent, som man är beredd att acceptera. Blanketten skickas sedan till Nordea, använd den adress som finns på blanketten. Ordern måste vara Nordea tillhanda fem dagar före aktuell handelsdag. Om du vill köpa emissionsinsatser måste även pengar finnas tillgängliga på sparmedelskontot senast på handelsdagen för att budet ska gälla. Om din order går igenom till försälj-

ning kommer pengarna att finnas på ditt sparmedelskonto och kunna disponeras tre dagar efter aktuell handelsdag.

Mellan medlemmar

Handel kan också ske direkt mellan medlemmar. Då bestämmer man själv en kurs och pengarna skiftas utan Lantmännens inblandning. För att genomföra en sådan handel finns en särskild blankett framtagen som skrivs på av bägge parter och skickas in till Lantmännen för registrering.

Text: **Sven Hellberg**

Mer information, blanketter och aktuella handelsdagar hittar du på: www.lantmannen.se/vara-agare/emissionshandel

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym styck
2019				
3	14	64	142	3 562 283
4	15	30	138	1 764 298
5	25	50	131	3 305 253
6	19	51	132	2 489 731
7	14	44	135	5 780 100
8	19	33	135	3 350 137

Kommande handelsdagar 2019:
15 oktober, 4 nov, 25 nov, 9 december

Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.com/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE	Aktuella räntesatser 1 oktober 2019
Kundreskontra	
Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag 11,80 %
Kundreskontra	
Finansieringstjänst	efter förfallodag 5,55 %
	efter nytt förfalldatum 11,80 %
Avräkningskonto fr o m 5 juni	tillgodo 0,00 %
Avräkningskonto	skuld 1,80 %
Avräkningskonto	spannmålsförskott 1,80 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar 0,70 %
Sparmedel	endast medlemmar 0,70 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

De glada vinnarna bakom Växthuset fr v Mats Larsson, Jakob Lindblad, Emma Nordell och Jakob Söderström.

Växthuset får årets livsmedelspris

2019 års Livsmedelspris går till Lantmännens Växthus. Priset delas ut av Livsmedelsföreningen under Livsmedelsdagarna.

Växthuset är Lantmännens utbildningsprogram för entreprenörer inom lantbruk och livsmedel och drivs av Lantmännen FoU. Motiveringen till Livsmedelspriset lyder: "Lantmännen vinner Livsmedelspriset för sitt tidiga och framsynta initiativ – Lantmännens Växthus – ett utbildningsprogram och en mötesplats som banar vägen för ökad innovation och samverkan inom hela livsmedelskedjan. Här skapas möjligheter för start-ups och entreprenörer med färsk idéer. Med Växthuset visar Lantmännen att man tar innovationer på allvar och ger dem en näringsrik växtplats – från myllan till hyllan."

HUJ! var ett av de deltagande företagen i förra höstens upplaga av Växthuset, ett svenskt startup-företag som tillverkar växtbaserade pålägg baserade på baljväxter, nötter och solroskärnor. Lantmännen, och Lantmännen Cerealia, beslutade i augusti att gå in som delägare i HUI! och genom representation i styrelsen fortsätta stötta bolaget framåt. Det är första gången som Lantmännen investerar i ett bolag som deltagit i Växthuset.

I höst startar Växthuset för nionde gången och temat är foder.

Försvarsamarbete ska lösa mekanikerbristen

Det saknas tekniker och mekaniker i transportnäringen. Det är ett påtagligt problem både för Lantmännen Maskin och Swecon. Ett nytt samarbete med Försvarsmakten hoppas man ska skapa nya vägar att hitta medarbetare.

Lantmännen Maskin och Swecon har skrivit på en avsiktsförklaring om ett övergripande samarbete med Försvarsmakten.

Samarbetet syftar bland annat till att underlätta för personal som har anställning inom transportbranschen att kunna kombinera sin karriär med deltidengagemang inom Försvarsmakten. Tanken är också att undersöka möjligheterna för att gemensamt marknadsföra sig till ungdomar på väg in på arbetsmarknaden.

I de moderniserade butikerna får maskiner och redskap mer framträdande plats som här i Möarp.

LANTMÄNNEN MASKIN

Förändringsarbetet fortsätter framåt

I vintras presenterade Lantmännen Maskin en plan, kallad Reach, för att förbättra lönsamheten. Planen omfattade en lång rad åtgärder – både satsningar och besparingar – inom allt från anläggningsstruktur till översyn av butikerna och byggande av en ny e-handel. Nu har bitarna börjat falla på plats, en del punkter är avklarade, andra är på gång och några kommer att starta under hösten.

Arbetet mot ett förbättrat och mer lönsamt Lantmännen Maskin inleddes i slutet av förra året. En översyn och förändring av anläggningsstrukturen startade och personalneddragningar på några håll i landet genomfördes. De senaste månaderna har Lantmännen Maskin arbetat för att hitta så smidiga lösningar som möjligt för att kunna finnas där man bäst behövs. Anläggningarna i Borgholm, Lenhovda, Lidköping och Säffle har avvecklats och verksamheten är omlokaliserad till närliggande anläggningar. Just nu pågår arbetet med Västerås där verksamheten kommer tas över av Sala, Köping och Enköping. Reservdelsutlämning kommer fortsatt att ske i

Västerås med stöd av Swecon och försäljningsrepresentation kommer att finnas på Brunnby.

– En förändring av det här slaget är naturligtvis både utmanande och svår att hantera, men våra medarbetare har verkligen engagerat sig och på ett mycket professionellt sätt löst uppgiften. Resultatet är,

Sofie Palmér, projektledare för förändringsprogrammet Reach.

så här långt, betydligt bättre än vad vi vågat hoppas på, säger Björn Nordgaard, operativ chef på Lantmännen Maskin.

Leverera och nå lönsamhet

Bengt Alestig, vd för Lantmännen Maskin, betonar de två grundläggande sidorna av hela förändringsprocessen – att leverera det kunderna efterfrågar och samtidigt uppnå ett lönsamt Lantmännen Maskin.

– De aktiviteter vi gör syftar fullt ut till att vi ska leverera något bättre för kunden. Vi försöker se det från kundens horisont och utföra de åtgärder som behövs för att vi ska vara den bästa affärspartner. För att nå målet är det avgörande att vi verkligen genomför alla de förändringar vi beslutat om i planen, betonar Bengt.

Sofie Palmér är projektledare för förändringsprogrammet Reach. Hon poängterar vikten av att se framåt:

– Reach är en kombination av att öka intäkterna och minska kostnaderna, allt med syfte att öka lönsamheten. Man kan inte bara skära bort och tro att man ska bli lönsam, det krävs att man satsar framåt också, förklarar Sofie.

En ny modern e-handel som ger kunderna möjlighet att snabbt och lätt handla via webben dygnet runt är en av satsningarna.

Reach är en kombination av att öka intäkterna och minska kostnaderna, allt med syfte att öka lönsamheten.

Sofie Palmér, projektledare

– Vi vill kunna vara närvarande för våra kunder på Internet när helst de vill handla eller söka information om reservdelar. Digital närvaro är också en viktig del av koncernens strategi.

Grunden för e-handeln är redan lagd, och i höst kommer de första pilotanvändarna att släppas på för att testa funktionerna, något som organisationen ser fram emot för att kunna vässa funktionaliteterna ytterligare. Lanseringen av verktyget beräknas ske nästa år.

– Vi vill både locka nya kunder som i dag handlar någon annanstans och ge våra egna anställda och befintliga kunder i nuvarande e-handel ett riktigt smidigt och modernt verktyg för sökning och orderläggning.

Förändringarna av Lantmännen Maskins butik är i sig en kombination av neddragning och satsning. Grunden är att göra tillbehörssortimentet smälare och mer maskinnära, men också att modernisera och fräscha upp butikerna över hela landet.

– Det kostar mer än det smakar för oss att ha ett stort brett sortiment. Vi

vill fokusera på den typen av varor som är direkt kopplade till vår maskinverksamhet. Vi är duktiga på det maskinnära sortimentet och har hög kompetens i butikerna, säger Sofie och berättar om arbetet med att bygga om butikerna.

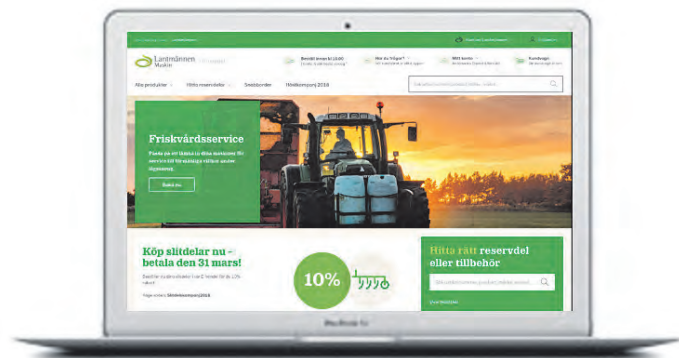
– Vi har gjort vår butik i Mörarp till konceptbutik. Under hösten kommer vi att åka ut och stötta de lokala butikerna i hur de ska omvandlas. De ska bli luftigare, enklare att hitta i och verkligen visa de delar kunderna vill ha och som vi vill sälja.

Butikerna är en förändring som kom-

mer att synas tydligt utåt. Inte lika synligt, men nog så viktigt för att nå lönsamhet, är skapandet av bättre administrativa verktyg för organisationen. De är väsentliga för att man ska bli mer effektiv och omfattar bland annat en översyn av reklamationshandlingen och att ha rätt delar och maskiner i lager.

– Vi arbetar intensivt för att minska kapitalbindningen, dels genom att ha rätt delar i våra lager, dels för att minska kundfordringarna. Vi binder i dag mycket kapital i produkter som ligger för länge i lager. Lagret och vad vi överhuvudtaget erbjuder till marknaden ska alltid vara relevant för våra kunder. Projektet Reach kommer att fortsätta framöver och även innebära några nya satsningar, allt med målet att nå ett lönsamt Lantmännen Maskin, sammanfattar Sofie.

Text: Helena Holmkrantz

Den nya e-handeln byggs med användarvänlighet i fokus.

HÖSTEN ÄR PÅ VÄG!

Husqvarna

550 XPG MARK II, 13" X-Cut

6764:-
Rek. ca-pris 7840:-

Inkl. elektrisk kedjeslip och värmeväst värde 1752:-

Röjsåg 336FR

3436:-
Rek. ca-pris 4720:-

Röjsåg 545FR

4796:-
Rek. ca-pris 6720:-

Inkl. nätvisir med hörselskydd och trimmertråd värde 553:-

SE WWW.HYLTE-LANTMAN.COM FÖR FLER PRODUKTER!

HÄRKILA

Inkl. underställströja värde 316:-

Vector Jacka

2156:-
Rek. ca-pris 3596:-

Vector Byxa

1836:-
Rek. ca-pris 2796:-

Genzo

Jaktradio
Från **799:-**

Huggarpaket

1599:-
Rek. ca-pris 2499:-

Genzo

Huggarkänga
Forest Work

1996:-

Inkl. skotork värde 156:-

TRETORN

Rancher Stövel

796:-

STIHL

Lövbåls BR700 inkl. styre och bröstspänne

5912:-
Rek. ca-pris 7512:-

Inkl. handskar värde 156:-

160:-
rabatt
på alla Blundstone

Missa inte vår
**JAKT- OCH
SKOGSMÄSSA**
27-28 september!

Välkommen till två dagar fulla med trevliga leverantörer och bra erbjudanden!

Alla priser är exklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com.

HYLTE
JAKT & LANTMAN

0345-400 00
www.hylte-lantman.com

Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

Extremt intensiv skörd 2019

Den samlade svenska spannmålsskörden 2019 blev mycket stor. Skördesäsongen blev kort och intensiv vilket pressade Lantmännens mottagningsanläggningar maximalt. Tack vare strategiska satsningar i anläggningar runt om i Sverige och ett omfattande planerings- och prioriteringsarbete har arbetet kunnat genomföras på ett hyggligt bra sätt.

Det ena året är inte det andra likt. Ett allmängligt faktum, extra påtagligt för skördarna 2018 och 2019. En katastrofal

skörd 2018 ersattes med ett överlag mycket bra skördeutfall 2019. Mycket glädjande, men också en stor utmaning för Lantmännen. Den totala levererade volymen har varit mycket stor och det är intensiteten i leveranserna som är utmaningen.

– Det har helt klart varit det överlägset mest intensiva skördeåret under alla mina 14 år i spannmålsaffären på Lantmännen, konstaterar Mikael Jeppsson, chef för spannmålsenheten.

Otroligt intensivt flöde

Fram till den 12 september levererades 1,6 miljoner ton spannmål till Lantmännen. En stor volym som i praktiken handlade om 53 000 leveranser, i genomsnitt drygt 1 700 om dagen, sju dagar i veckan. Att ta emot spannmålen går oftast smidigt. Utmaningen är att hantera olika arter, sorter, kvaliteter, höga vattenhalter, eventuell kassation med mera på de olika mottagningsanläggningarna med olika kapacitet och avstånd till exporthamnar och slutdestination.

En likande situation rådde 2017 varvid Lantmännen startade och genomförde effektiviseringsprojektet "Rätt kapacitet". Tack vare projektet har ka-

paciteten förbättrats avsevärt på transportsidan framför allt i regionen Norr Mälaren genom färre interntransporter. Trots detta har det varit väntetider, vilket beror på den höga intensiteten.

– Vi har bra koll på läget dagligen och har två telefonmöten alla dagar i veckan med transportörer, anläggningar, planerare och handlarna för att prioritera och utnyttja alla resurser på bästa sätt. Dessa avstämningar gör att vi lyckas ta oss igenom även det helt extrema året 2019 på ett bra sätt, betonar Mikael Jeppsson.

Ständig förbättring

En konkret effekt av projektet "Rätt kapacitet" är en effektivisering av

Hamnen i Hargshamn, öster om Uppsala, Lantmännens nya anläggning med bra läge för export till bland annat Nordafrika

BILD: ANN-SOFT KARLSSON

transporter inom och mellan anläggningarna för att frigöra resurser för gårdshämtningen. Flera anläggningar har fått ökad lagrings- och torkkapacitet, exempelvis Lidköping, Norrköping, Grästorp, Hedemora och Fjärdhundra.

Uppsala kommer att läggas ner men var buffert i år. Anläggningen ersätts med Hargshamn öster om Uppsala som startades i år. Det är en strategiskt viktig satsning med ett bra läge för export bland annat till Nordafrika med förutsättningar för högre spannmålspris. Farleden kommer att sprängas upp för större djupgående samtidigt som anläggningen rymmer bra tork- och planlagerhall och även plattor på cirka 12 000 m². Vissa uppstartsproblem med

torken uppstod under 2019, men kommer att utvärderas och åtgärdas till 2020. Detta har inneburit att man flyttat en del spannmål för att säkra kvaliteten.

Överlag bra kvalitet

Säsongen startade kring den 20 juli sen rullade det på för fullt. En del perioder i början av skörden med sämre skördeväder påverkade inte inleveranserna nämnvärt.

Kvaliteten var mycket bra i början av säsongen med bra protein och rymdvikt i vete. Grynshavren hade bra färg och malkornet rätt protein, få skalskador och mycket lite *fusarium*. Efter hand som regnen rullade in över landet försämrades gradvis kvaliteterna och vattenhaltarna steg betydligt.

En del stinksot har noterats samt även mjöldryga i råg.

Prispress under skörd

Denna artikel berör inte prisnivån på ett detaljerat sätt. Konstateras kan dock att prisnivån under skörd var pressad. Stora delar av Östersjömarknaden har fått en stor skörd som skapar ett avlastningsbehov på grund av platsbrist. Tredje största skörden i Ryssland och det faktum att de i princip har tagit hem merparten av försäljningen till Mellanöstern och Nordafrika sätter också press på den fysiska marknaden i norra Europa.

Text: Hans Jonsson/Cumulus

Nylanserade Ideal-tröskan har fått gå varm under årets skörd.

BILD: JOHAN OLSSON

Prognos och prioriteringar

För att över huvud taget kunna hantera mottagning och distribution av inlevererad spannmål på ett rationellt, effektivt och ekonomiskt optimalt sätt krävs ett omfattande planerings- och prioriteringsarbete.

Skördeprognos

Vad gäller själva skördeprognosen utgår Lantmännen från SJV:s arealuppgifter per gröda och län. Avkastningen bedöms med stöd från historiska data, väderstatistik och

avstämning med säljare ute i landet. Denna prognos uppdateras 2-4 gånger innan skörd.

Anledningarna till att Lantmännen under ett antal år har delat med sig av prognosen till branschen och media är flera.

– Vi är övertygade om att ju mer vi pratar om det svenska lantbruket i både med- och motgång desto mer positiv blir konsumentens bild av lantbruket och förståelsen för behovet av produktion och självförsörjning ökar. Andra stora jordbruksländer i Europa är mycket öppna och informativa mot

media och allmänhet, säger Mikael Jeppsson, chef för spannmålsenheten.

Han konstaterar att intresset från media är stort för dessa prognoser och att det ger möjlighet att berätta om svenskt lantbruk och föra fram angelägna budskap.

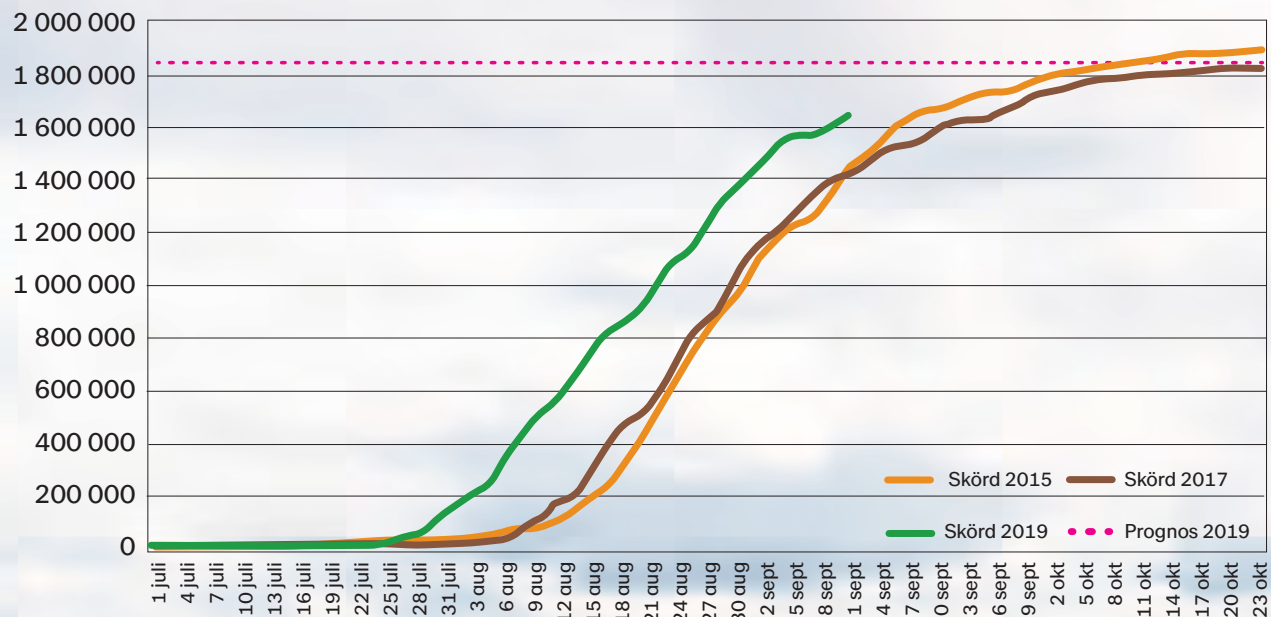
– Risken för prispress beroende på en högre skörd än förväntat är obefintlig, menar Mikael Jeppsson.

Den prognostiserade merskörden 2019 motsvarade 0,2 procent av EU:s totala spannmålsskörd. Spannmålspriset styrs som bekant av tillgång och efterfrågan och

det är alltså uppenbart att varken rekordhög eller katastroflåg svensk skörd och dess volymvariation kan påverka priset. Som jämförelse släppte USDA sin månatliga prognos på produktion och konsumtion av spannmål den 11 juli. Prognosen för världens veteproduktion sänktes från juni-prognosen med nio miljoner ton, motsvarande hela tre årsskördar av svenskt vete. Denna – för svenska förhållanden – mycket stora förändring resulterade inte i någon prisjustering på marknaden. Skördeprognosen är underlag för planering

Tidig start och högt tryck i leveranserna

Leverans ton spannmål

2019 års skörd startade cirka två veckor tidigare än 2015 och 2017 som även de var år med mycket höga skördar. Den branta kurvan visar på mycket hög intensitet i leveranserna och motsvarande högt tryck i mottagningsanläggningarna.

Vi är övertygade om att ju mer vi pratar om det svenska lantbruket i både med- och motgång desto mer positiv blir konsumentens bild av lantbruket och förståelsen för behovet av produktion och självförsörjning ökar.

av mottagningen såväl på riksnivå, som inom anläggningarna. Frågor som ska besvaras är till exempel styrning av varuflödet för att optimera torkningskapacitet och lagring på plats. Avlastningsbehov av olika kvaliteter, behov av omfördelning till andra anläggningar, aktiviteter för extrema utfall och bemanning av anläggningarna.

Under säsongen

Under mottagningssäsongen intensifieras strategiarbetet. En grupp som arbetar aktivt med mottagningen och representerar inköp,

försäljning, export, transporter och anläggningar stämmer av, analyserar, prioriterar utifrån planen och tar fram aktiviteter. Det sker genom två telefonmöten om dagen, sju dagar i veckan tills skörden är avslutad.

– Det är lite som en stridsledningscentral och ger en väldigt bra bild över läget, berättar Mikael Jeppsson med glimten i ögat.

I överskottssituationer som 2019 handlar det om att prioritera och återprioritera.

2019 körde Lantmännen under långa perioder på maxkapacitet och det berodde både på en intensiv skörd men även att en stor del

av merskörden som inte andra aktörer hade kapacitet att ta emot landade i Lanmännens anläggningar. Det är givetvis glädjande samtidigt som det pressar organisationen maximalt.

Framtiden

En stor utmaning inför framtida skördar är bland annat frågan om vilken kapacitet Lantmännen ska ha. Rationaliseringen i lantbruket med allt större tröskkapacitet och mycket effektiv hantering av spannmålen har kommit för att stanna och är en reali-

tet som påverkar vare sig det är rekordskörd eller inte.

Trots maximalt kapacitetsutnyttjande uppstod det i år köer vid anläggningarna och gårdshämtningen tog i vissa fall längre tid än önskvärt. En mottagningsapparat för extrema situationer kostar betydande summor i investeringar, en kostnad som inte kan räknas hem utan kommer att påverka priset negativt. En annan viktig frågeställning är hur man hanterar ett omfattande sortiment med särbehandlingskrav, under år med intensivt tryck på anläggningarna.

Bred front för bättre odling

Precisionsodlingssatsningen Projekt Svalöv har ångat på under 2019 och går nu in för landning. Genom filmer, sociala medier och mycket lantbrukarkontakter har man satt Lantmännen på precisionsodlingskartan. Information på ett instruktivt och lärttsamt sätt har nått ut på bred front till lantbrukarkåren till gagn för bättre odlingsteknik, och lönsammare växtodling med mindre växtnäringsläckage.

” Visst är det lönsamt. Det går ganska lätt att räkna hem. Det är inte konstigare än att kvaliteten förbättras och att det blir några kilo mer i tanken.

Camilla Persson, växtodlingsexpert

” Utöver den ekonomiska vinsten så ligger det ju en klar miljövinster i tekniken, det ska man inte glömma. Det är en allt viktigare del i dagens lantbruk.

Carl-Fredrik Norling, Svalövsgården

Att nå fram med information till dem man verkligen vill nå, det är en svår konst. I våras startade "Projekt Svalöv" med syftet att på ett informativt och inspirerande sätt öppna upp för ökad precisionsodling.

Vi skrev om projektstarten i majnumret av Grodden och nu när projektet närmar sig målgång är det dags att kolla hur det gått. Var det möjligt att tränga igenom informationsbruset och det dagliga arbetets alla vedermödror på gårdarna och nå ut till odlarkåren? Svaret är ett tveklöst ja.

Bred kraftsamling

Gänget som fixade det kommer från Lantmännen Lantbruk och Maskin, nu i samma division, och består av Johan Wågstam, precisionsodlingsexpert; Camilla Persson, växtodlingsexpert; Carl-Fredrik Norling, driftsledare på Svalövsgården och Sara Baudoin, digital marknadskommunikatör. Till hjälp har de även ett professionellt filmteam. Under säsongen 2019 precisionsodlades ett malkornsfält på Svalövsgården i Skåne.

Genom filmer och inlägg på sociala medier berättade man hur det hela fungerar – allt från planering, teknikanpassning av maskiner – till praktiskt utförande och analys av utfallet.

Problemfritt på gården

Teknik och teori i all ära, men det är på gården, i praktiken, lantbrukaren ska fixa det. I detta fallet Carl-Fredrik Norling på Svalövsgården. Enligt hans erfarenhet är precisionsodling inte så svårt att komma igång med som många kanske inbillar sig.

– Är man lite tvehågsen tar det faktiskt nästan längre tid att bestämma sig än att göra det, konstaterar Carl-Fredrik.

Svalövsgården har sedan tidigare använt Yara N-Sensor som varierar kvävegödningen direkt vid körningen beroende på fältets beskaffenhet. Det nya år 2019 för Carl-Fredrik var att skapa så kallade styrfiler över fältet för att kunna anpassa PK-gödning och utsädesmängd.

– Det krävdes en ny modul på såmaskinen men den kom enkelt på plats, berättar Carl-Fredrik.

Fältet har karterats och skörden skördekarterades. Det är när dessa data analyseras och jämförs med insatserna det blir riktigt intressant. Denna analys är i skrivande stund inte färdig men fältet såg under hela säsongen jämnt och fint ut utan liggsäd.

Carl-Fredrik är mycket positiv till precisionsodling ur flera aspekter:

– Utöver den ekonomiska vinsten så ligger det ju en klar miljövinster i tekniken, det ska man inte glömma. Det är en allt viktigare del i dagens lantbruk – att utnyttja resurserna optimalt och inte lägga ut något som grödan inte kan ha nytta av.

Går bra att räkna hem

Camilla Persson är växtodlingsexpert på Lantmännen och brinner för precisionsodling och har under projektets gång haft många kontakter och diskussioner med lantbrukare om tekniken. Filmerna har setts av många men påtagliga effekter av projektet kommer kanske inte att märkas förrän kommande år.

– Vi ville med Projekt Svalöv så ett frö hos lantbrukarna och inte minst med filmerna visa att det inte är så komplicerat. Och när budskapet väl smält in hos lantbrukaren kommer tankar som att – ja, det där kan vi ju faktiskt göra hemma, så vi kör igång!

Vid fältvandringar och andra kontakter har den vanligaste frågan varit: Är det lönsamt? Svaret på den frågan, menar Camilla, är att:

– Ja, visst är det lönsamt. Det går ganska lätt att räkna hem. Det är inte konstigare än att kvaliteten förbättras och att det blir några kilo mer i tanken.

Hon ser mycket fram emot den femte filmen som är på gång att produceras. Då ska skördekartering och övriga erfarenheter analyseras och kommenteras och man kommer att ge en spännande berättelse kring en säsong med precisionsodling på malkornsfältet på Svalövsgården.

– Så håll ögon och öron öppna för detta, uppmanar Camilla!

Öppenhet och förtroende

En som verkligen har precisionsodlingen i blodet är Lantmännens precisionsodlingsexpert Johan Wågstam. Drivande entusiast vid Kompetenscentret i Skurup och med en bred erfarenhet av precisionsodling i alla dess former.

I Projekt Svalöv kan man säga att experter och utvecklare tog steget ut i "verkligheten", i praktiken, för att utöva och dela med sig av all kunskap och tankar kring precisionsodling.

– Vi har exponerat oss för verkligheten och det har tagits emot mycket positivt, berättar Johan och fortsätter: vi vill vara öppna och ge förtroende, det är väldigt viktigt!

Både internt på Lantmännen och externt, har intresset enligt Johan varit väldigt stort.

– Man kan nästan säga att det blev en frågestorm till oss men även till säljarna när vi drog igång. Samtidigt har det blivit tydligt att växtodling och maskin hör ihop lika mycket på Lantmännen som ute på gårdarna, och det har varit viktigt för oss att lyckas förmedla.

Arbetet flöt i det stora hela på bra, men trots förberedelser och kunskap så hände det trots allt att det kärvade till sig lite grand.

– Det blev tydligt för oss att man gi-

vetvis inte kan förutse allt, men med så mycket planering och förberedelser som möjligt så löser sig eventuella problem trots stressigt vårbruk. Utan att man som lantbrukare hamnar i situationen att tvingas släppa den nya tekniken och köra på det "gamla" sättet.

De allmänt väldigt höga skördarna i år pekar enligt Johan på vilken fantastisk potential det är i grödorna under rätt betingelser.

– Visst spelar vädret stor roll, men även insatserna betyder oerhört mycket för att uppnå de höga eftersträvarvärda skördarna och här är precisionsodlingen en av flera viktiga faktorer, konstaterar han.

Uppmärksammat projekt

Den kommunikativa utmaningen är att både nå ut och inte minst nå fram. Här har Sara Baudoin varit spindeln i nätet för att lyckas. Som digital marknadskommunikatör känner hon väl till kanalerna. Filmer och inlägg på sociala medier har uppmärksamats i olika sammanhang och intresset har blivit större än förväntat, konstaterar Sara.

– Många har hört talas om Projekt Svalöv och det har verkligen satt Lantmännen på kartan över precisionsodling i svenskt lantbruk.

Liksom övriga projektmedlemmar ser hon mycket fram emot kommande avsnitt som kommer att ta upp och analysera skörden i relation till precisionsodlingsmomenten. Extra mycket ser hon fram emot det summerande avsnittet där gänget verkligen går på djupet kring precisionsodling med dess plus och minus och delar med sig av konkreta lärdomar från projektet.

Trots projektets upplägg med svenskt lantbruk som huvudmålgrupp så har projektet rönt uppmärksamhet i vidare kretsar.

– Projekt Svalöv har som en av tio verksamheter nominerats till priset "Årets hållbara projekt" vilket är riktigt kul, berättar Sara.

Text: Hans Jonsson/Cumulus

Här hittar du Projekt Svalöv:

Instagram: @projekt_svalöv

Facebook: "@projektsvalöv och @lantmannenmaskinlantbruk"
<https://www.facebook.com/lantmannenmaskinlantbruk>

Hemsida: <http://www.lantmannenmaskin.se>

Gulddodling har gett mersmak

Helge Magnusson på gården Karlsfält utanför Mellerud blev nyfiken på havresorten Guld och testodlade på åtta hektar. Tidigare skörd och en avkastning som levde upp till höga förväntningar gör att han till nästa år satsar fullt ut på den nya havresorten.

Helge stegar ett tiotal meter rakt ut i det guldgula havrefältet. Han gnuggar sädeskornen mellan händerna och

konstaterar att hans plan att skörda senare samma eftermiddag håller. Han böjer sig ned och omfamnar de böljande sädesstråna med ett brett leende.

– Det känns väldigt torrt och bra, säger han.

– Ja, det är inget att tveka på, instämmer Lantmännens säljare Fredrik Alexandersson, som också han repat av en näve havre.

På det fält de gemensamt undersöker såddes den 5 april havresorten Guld, en ny sort grynnavre från Lantmännens egen havreförädling. Det är åtta hektar av gårdens totala havreodling på 40 hektar. Under hela växtsäsongen har de studerat vilka skillnader som eventuellt finns mellan Guld och beprövade havresorten Galant.

– Jag ville testa Guld eftersom den ska vara något tidigare, säger Helge. Och det verkar stämma, det syns med blotta ögat. Den har växt bra och varit grann att följa under hela sommaren.

– Sorten lät intressant även på grund av en större förväntad tusenkornvikt och jämn storlek på kärnorna, vilket livsmedelsindustrin uppskattar, fortsätter han. Den har dessutom ett lågt upptag av kadmium.

– Sorten är lättskalad vilket gör att Guld är intressant och omtyckt av industrin, säger Fredrik.

Karlsfält ligger bara en dryg kilometer från Vänern på Dalbosläätten. Helge Magnusson är tredje generationen lantbrukare på gården. De första årtiondena efter militärtjänst drev han gården tillsammans med sin far. 1990 tog han över hela företaget och delar i dag det dagliga arbetet med sin sambo Anita Olsson och gårdsgården Fredrik Ottosson, Eket Ödetorp.

Förutsättningarna för växtodling är gynnsamma i den här delen av Dalsland. Klimatet borgar för både ti-

digt vårbruk och tidiga skördar. Samtidigt kommer år då vintrarna är särskilt blåsiga och kalla, närheten till Vänern ger extra fart till snökanonen.

– Arronderingen är en annan stor fördel för oss, konstaterar Helge. Våra arealer hänger samman på ett bra sätt vilket ger korta effektiva transporter för både maskiner och oss själva.

Odling med historia

Anita hämtar boken och doktorsavhandlingen Havrefolket av Erik Hallberg (Göteborgs universitet, 2013) från bokhyllan. Den innehåller studier i befolknings- och marknadsutveckling på Dalbosläätten 1770-1930 vilket stärker bilden av havreodlingens betydelse i denna del av landet.

– I Sikkhall, inte långt härifrån, finns till exempel ett gammalt spannmålmagasin varifrån havre skeppades vidare, berättar hon. När övrig spannmål

inte ville växa så bra här blev havre livsviktig för både människor och boskap.

Diskuterar strategier

Odlingssäret på Karlsfält är liksom i andra lantbruksföretag en ständigt pågående cykel med lång framförhållning, där hänsyn till lokala förutsättningar, växtföljder och marknadens efterfrågan får styra sortval och fördelning av arealer. Helge har stort förtroende för säljaren Fredrik. Strategier utarbetar de tillsammans.

– Jag arbetar efter Fredriks rekommendationer och lyssnar intresserat när han presenterar nyheter och nya tankar, säger han. Det gäller ju även att planera grödor och sorter på ett sätt som ger oss en bra arbetsmiljö och naturligt avlöser varandra, en någorlunda jämn arbetsbörda.

Sju ton per hektar

Skörden av Guld blev precis så bra som Helge haft förhoppningar om – sju ton per hektar.

– Den var mogen för skörd några dagar tidigare än Galant, berättar han. De har växt på fält nära varandra och såddes i stort sett samtidigt. På grund av vädret tvingades vi dock vänta ytterligare en vecka innan vi kunde skörda Galant.

– Det här var ett försök med en ny, intressant sort. Som det känns just nu väljer vi troligen att helt gå över till Guld från och med nästa säsong, fortsätter Helge.

Det är framför allt tidigheten och den goda gryn kvaliteten han upplever som en fördel.

– Sedan får vi naturligtvis följa upp hur livsmedelsindustrin tar emot Guld och hur efterfrågan utvecklas, konstaterar han.

Text: Katarina Averås
Foto: Øyvind Lund

Helge Magnusson kontrollerar om havren är skördemogen.

Anita Olsson och Helge Magnusson på gården Karlsfält i Dalsland.

Jag ville testa Guld eftersom den ska vara något tidigare. Och det verkar stämma, det syns med blotta ögat. Den har växt bra och varit grann att följa under hela sommaren.

Helge Magnusson

Lantmännens säljare Fredrik Alexandersson och Helge Magnusson inspekterar grödan.

Karlsfält

- Mellerud, Dalsland
- Ägare: Helge Magnusson
- Verksamhet: Huvudsakligen växtodling med vallfröproduktion, höstraps, råg till knäckebröd, gröna ärtor (ej 2019), höstvet, malkorn och grynhave. Solrosor ("för skoj skull"). Mindre skogsbruk. Delägare i vindkraftsproduktion.
- Arealer: Odlingsmark 245 ha, skog 27 ha.
- Medarbetare: Anita Olsson (sambo) och Fredrik Ottosson (granne, Ottossons Entreprenad).

Havre Guld

En ny sort från Lantmännens havreförädling. Guld är utvald för sin mycket höga kvalitet som grynhave. Sorten är odlingssäker med en stabil avkastningsnivå.

Första året med Guld på Karlsfält (8 ha):

Sådd 5 april

Startgiva: 400 kg NPK 21-3-10

Kompletteringsgödsel: 150 kg Axan

Växtskydd: Ariane 2 L/ha

Mikronäring: manga och koppar

Förebyggande växtskydd mot DON

Skördeanalys

Avkastning	7 ton/ha
Rymdvikt	570
Vattenhalt	13,2 %
Protein	11,9 %

Analys av rensutbytet är inte klart ännu.

SLF, Stiftelsen Lantbruksforskning, är den samlande kraften bakom mycket av den lantbruksrelaterade forskning som görs i Sverige.

– Vi får ofta frågan från lantbrukarna – vad får jag egentligen för pengarna? Vår uppgift är inte bara att samla in pengar från lantbruket till forskning utan framför allt att säkerställa att lantbrukarna får tillbaka de pengar de satsat, och mer därtill, genom statlig motfinansiering och forskningsresultat som förbättrar lönsamheten i lantbruket, säger Christian Nyrén, som är vd för SLF.

STIFTELSEN LANTBRUKSFORSKNING

Forskning för bättre lönsamhet

– Det fina med SLF är att vi är helt oberoende. Det gör att vi kan se till att lantbruket får utväxling för de pengar som läggs

på forskning. Vi har genom åren varit med och startat många projekt som haft stor betydelse för lönsamheten och utvecklingen i svenskt lantbruk, menar Christian.

Han tar BVDV-virus hos kor som exempel. SLF finansierade under flera års tid olika forskningsprojekt kring detta virus. I dag är viruset utrotat i hela Norden, medan andra länder, exempelvis Irland, fortfarande har problem med utbrott.

– Tack vare forskningen har vi minskat inkomstbortfallet hos djurbönderna med runt 100 miljoner kr per år!

Kunskap för alla

Han poängterar att den kunskap som tas fram i projekten är öppen kunskap som rådgivarna i lantbruksnäringen kan använda fritt. SLF kräver bland annat att de forskare som får medel till sina projekt ska uttrycka sina resultat på ett sätt som gör att det är tydligt vad lantbruket kan tjäna. Exempelvis hur kostnadsbilden ser ut genom att minska en viss typ av gödsel. För att få ut resultaten i lantbrukarnas vardag har SLF löpande kontakt med rådgivningsorganen i branschen.

– Som lantbrukare kan man definitivt påverka vilket forskningsområde vi satsar på. Man kan ta direkt kontakt med oss på SLF och berätta var det saknas kun-

skap och vad man skulle vilja se forskning om eller prata med sin rådgivare som kan vidarebefordra önskemålen till oss.

Christian påpekar också att det finns en god möjlighet att komma närmare forskningen genom att bjuda in forskarna till olika medlemsmöten och låta dem presentera vad de kommit fram till.

– Ta initiativ och ta kontakt, självklart vill vi komma ut och berätta hur vi arbetar och vad vi arbetar med, är uppmaningen han skickar till Sveriges lantbrukare.

– På vår hemsida finns en projektbank, gå in där och leta upp ämnen som är intressanta för dig. Där finns både projekt som avslutats och projekt som fortfarande pågår, avrundar han.

Lantmännens medverkan

Lantmännen har ett antal representanter i de lika grupperna inom SLF som bedömer forskningsansökningar. En av representanterna är Annelie Moldin på Forskning och Utveckling. Hon sitter sedan ett år tillbaka med både i branschgruppen för livsmedel – vegetabilier och i beredningsgruppen för vegetabilier som representant för näringen.

Dagen innan vi pratar vid har hon just haft möte med sin branschgrupp. Där sitter hon i sällskap av en blandad grupp av lantbrukare, rådgivare och experter från lantbruks- och trädgårdsnäringen. De utgör det första steget i bedömningen av de ansökningar som kommit in till SLF i den årliga öppna utlysningen. Var och en av ledamöterna i gruppen är primär-

Annelie Moldin på Forskning och Utveckling är en av Lantmännens representanter i de lika grupperna inom SLF som bedömer forskningsansökningar.

granskare för ett antal av ansökningarna, men måste så klart läsa igenom alla. I år fick Annelie uppdraget att primärgranska fyra ansökningar och vara bigranskare på ytterligare sex ansökningar. Hur har det gått?

– Vi har gått igenom ansökningarna och bedömt dem enligt SLFs kriterier. Forskningsprojektet ska vara relevant och till nytta för näringen. Vi som gör bedömningen gör det med kriterierna och vår egen kunskap och erfarenhet som grund. Jag har med mig kunskapen från Lantmännens FoU-verksamhet, den forskning jag vet gjorts och den som pågår. Andra har andra bakgrunder och tillsammans täcker vi in ett ganska brett

” Forskningen ska vara till nytta för Sveriges lantbrukare. Det är ju det allt går ut på.

Annelie Moldin,
Forskning och Utveckling

kunskapsfält, säger Annelie.

Hon betonar hur viktigt det är att hela tiden ha i bakhuvudet att om den här forskningen ska vara värd att satsa

Tre motioner om SLF

Inte mindre än tre motioner från distriktsstämmorna i Södra Skåne, Dala-Aros och Östergötland handlade i år om Stiftelsen Lantbruksforskning.

I motionerna var önskemålet framför allt större transparens kring finansieringen och redovisning av hur pengarna används. Två av

motionerna (Östergötland ställde sig bakom motionen från Dala-Aros) gick sedan vidare till föreningsstämman i maj. Stämman ställde sig enhälligt bakom koncernstyrelsens svarsförslag.

I styrelsens svar poängterades att man anser att dagens modell för konkurrens-

neutral finansiering av den svenska fältförsöksverksamheten via SLF fungerar bra och konstaterar bland annat:

”Lantmännen deltar aktivt med specialistkompetens i de olika stegen vilket ger oss god insyn och inflytande genom hela processen.”

Styrelsen ger dock motionärerna rätt i frågan om transparens kring finansieringen och

att en ökad kommunikation om SLFs hela verksamhet skulle vara av stort värde för Lantmännens medlemmar. Beslutet blev därför att Lantmännen framgent ska verka för en bättre transparens avseende såväl finansiering som verksamhet inom SLF och för en fortsatt långsiktig och stabil finansiering av fältförsöksverksamheten i Sverige.

FOTO: JENNY ANDRÉN

på måste den gynna lantbruket.

– Det ska vara till nytta för Sveriges lantbrukare. Det är ju det allt går ut på.

Efter branschgruppens genomgång går ett antal av ansökningarna vidare till nästa nivå. I november samlas beredningsgrupperna för att gå igenom de uppdaterade och lite mer detaljerade ansökningar som gått vidare. Arbetet går till på ungefär samma sätt i beredningsgruppen som i branschgruppen – ansökningarna går igenom och bedöms. De skickas sedan vidare till styrelsen i SLF, där det slutgiltiga beslutet om vilka ansökningar som ska bifallas tas.

– Vår bedömning är en rekommendation, det sista beslutet tas i styrelsen, säger Annelie.

Resultaten gör skillnad

Mats Larsson, forskningschef på Lantmännen, är Lantmännens representant i styrelsen för SLF. I styrelsen beslutas vilka forskningsprojekt som ska få pengar. Förra året fick 14 projekt från den öppna utlysningen dela på ungefär 39 miljoner kronor.

– Finansieringen i SLF är unik, att varje medlem lägger en liten del av sina pengar i en gemensam pott som sedan går till forskning som hela branschen har glädje av. Det har stor betydelse både för Lantmännen som helhet och för de enskilda bönderna. Genom den forskning och de fältförsök som görs får vi till exempel fram effektivare sorter med bättre avkastning, kommenterar Mats.

Text: Helena Holmkrantz

” **Tack vare forskningen har vi minskat inkomstbortfallet hos djurbönderna med runt 100 miljoner kr per år!**

Christian Nyrén, vd för SLF

Fossilfria och lönsamma svenska lantbruksnäringar 2030 är målet

Stiftelsen Lantbruksforskning instiftades 1986 efter beslut på LRFs riksförbundsstämma. Målet var att främja och ekonomiskt stödja vetenskaplig forskning "som kan stärka jord- och skogsbrukets utveckling".

Redan första verksamhetsåret beviljades stöd till 19 projekt som bland annat handlade om fiberråvara från jordbruksgrödor, energiskog, kooperationsforskning, privatskogsbruk och mjölksyrabakterier. Sedan dess har det rullat på och efter hand vuxit ut till en omfattande verksamhet. Under de första 30 åren beviljades stöd till närmare 1 500 projekt inom olika områden.

Stiftelsen finansieras sedan 1996 huvudsakligen av lantbrukarna själva genom avdrag från avräkningen.

SLF fokuserar i dag på fyra forskningsområden:

Energi & biomassa, företagande, klimat & miljö samt livsmedel.

Energi & biomassa

Inom det här programmet vill SLF ta vara på lantbrukets potential att leverera förnybar energi. Forskningen ska skapa förutsättningar för lönsam produktion av biomassa och nya affärsmöjligheter för restprodukter.

Fossilfria och lönsamma svenska lantbruksnäringar som ger positiva klimatbidrag 2030 är målet.

Företagande

Målet för programmet Företagande är att öka lönsamheten hos svenska lantbruksföretag med fem procent till år 2020. Vägen dit går via ny grön, lönsam kunskap som tas fram genom forskning och innovation.

Forskningsområdena kan till exempel handla om marknader, entreprenörskap, försäljning, affärsmodeller

och konsumenter med både nationellt och globalt perspektiv.

Klimat & Miljö

Stiftelsens målsättning är att den svenska lantbruksnäringen ska vara fossilfri och ge positiva klimatbidrag år 2030. För att komma dit behöver ny kunskap tas fram genom forskning på bred front. Stiftelsen efterlyser bland annat forskning som kan bidra till:

"Robusta, dynamiska, energieffektiva och klimat-anpassade produktions-system där de egna utsläppen av växthusgaser (koldioxid, metan, lustgas) minskar så att lantbruks- och trädgårdsnäringarna blir klimatneutrala."

Livsmedel

Målet med forskningssatsningen inom livsmedel är en procents årlig tillväxt i livsmedelskedjan till år 2020. Forskning är centralt för att nå dit.

Fokus ligger framför allt på animaliska och vegetabiliska råvaror och produkter från lantbruksnäringen.

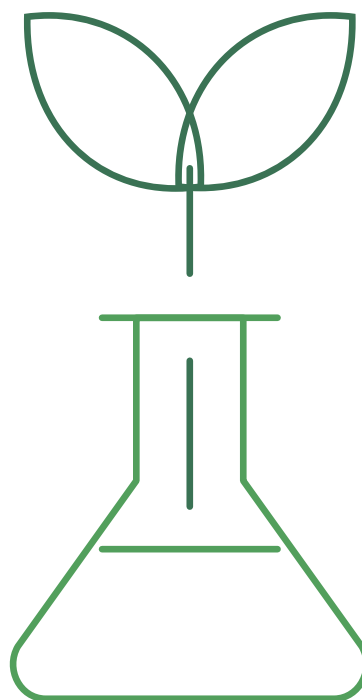
Stiftelsen har också önskemålet att forskningen ska bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan och samtidigt bidra till produkter som är intressanta för marknaden:

"De råvaror som produceras måste vara säkra och ha egenskaper som gör dem attraktiva och efterfrågade av konsumenter, industri, handel och storhus-håll."

Öppen utlysning

Varje vår görs en öppen utlysning av forskningsmedel, dit forskare inom de olika områdena kan söka.

Utgallringen av de sökande sker i två steg. I det första steget går en branschgrupp igenom ansökningarna och bedömer dem utifrån relevans och

potential för näringen. Det finns tre branschgrupper som består av lantbrukare, forskare, rådgivare och andra experter från lantbruksnäringen.

I det andra steget går en beredningsgrupp igenom de ansökningar som gått vidare. Även beredningsgrupperna är tre till antalet och består till hälften av vetenskapliga bedömare och till hälften av relevansbedömare från näringen. I beredningsgrupperna finns både svenska och internationella vetenskapliga bedömare.

Slutligen går ansökningarna vidare till stiftelsens styrelse som tar de slutgiltiga besluten om vilka projekt som

ska antas i de olika programmen.

Lantmännen har flera representanter, både tjänstemän och medlemmar, i de olika grupperna. I styrelsen för stiftelsen är forskningschefen Mats Larsson representant för Lantmännen.

Förutom den öppna utlysningen görs dessutom riktade utlysningar mot bland annat trädgårdsnäringen och även regionala utlysningar för regionala projekt.

Finansiering

Det är i grunden Sveriges lantbrukare som finansierar den forskning och de försök som görs genom SLF. Till exempel går två promille av försäljningsvärdet på levererad spannmål till SLF och likaså 0,5 öre per kilo levererad mjölk. Pengarna samlas in och administreras av näringen via ett 30-tal organisationer, däribland Lantmännen, medan SLF:s uppdrag är att inte bara fördela medel utan också växla upp dem och se till att lantbrukarna får valuta för sina pengar.

Totalt samlas ungefär 37 miljoner kr in per år, varav cirka 17 miljoner kr kommer från spannmålssidan. Torkan 2018 påverkade insamlingen och forskningsmedlen från SLF sänktes inför årets öppna utlysning med 10 miljoner. Stiftelsen valde samtidigt att skjuta till två miljoner av egna medel för att forskningen skulle kunna fortgå på hög och jämn nivå.

Förutom de pengar som samlas in får SLF även en statlig projektbas på cirka 20 miljoner kr från forskningsstiftelsen Formas. SLF samarbetar också med en rad andra organisationer i samband med olika specialutlysningar och regionala utlysningar.

Digitalt nyhetsbrev

Vill du följa vad som händer på SLF kan du prenumerera på nyhetsbrevet som ges ut sex gånger per år. Anmäl din adress via webben: <https://www.lantbruksforskning.se/nyhetsbrev>

Sverigeförsöken

Ett speciellt satsningsområde är de så kallade Sverigeförsöken. Det är fältförsök som grundfinansieras av SLF som också beställer försöken via ett speciellt branschråd. Hus-hållningssällskapet ser till att pengarna växlas upp och utför försöken. Årligen går ungefär 10 miljoner kr till för närvarande totalt 49 projekt som pågår under tre år. De olika försöksserierna försiggår inom en rad ämnesområden bland annat jordbearbetning, ogräs, vall- och grovfoder, växtnäring och vatten. Vilka försök

som pågår och var de utförs redovisas i portalen sverigeforsoken.se

Så här fördelades pengarna i Sverigeförsöken 2018:

Ämnesområde	Budget kr
Jordbearbetning	529 000
Ogräs	588 000
Vall- och grovfoder	1 654 000
Odlingsmaterial	3 327 000
Växtskydd	1 184 000
Växtnäring	903 000
Vatten	300 000

Friskvårdsservice till förmånliga villkor

Lämna din skördetröska, hack, press eller slätterkross för service till förmånliga villkor under lågsäsong, så är den startklar i god tid inför kommande säsong. **Boka redan nu för bästa villkor!** Våra mekaniker är redo – alltid nära dig.

Friskvårdsservicen förutsätter att vi får tillgång till maskinen när det passar vår verkstadsplanering. Vi lovar att servicen är utförd innan säsongstart. Boka senast 31/12 2019 så behöver du inte betala förrän 30/4 2020. Erbjudandet om friskvårdsservice gäller 1/9 2019 – 31/3 2020. Kontakta din närmaste Lantmännen Maskin-verkstad för mer info. Reservation för eventuella tryckfel.

Följ oss på
sociala medier

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

 Lantmännen
Maskin

Logistik Tema

På ett år...

...transporterar Lantmännen Lantbruk **8 miljoner** ton varor med lastbil och båt (merparten av transportererna görs dock med lastbil)

...kommer **547 000** beställningar in till logistikavdelningen

...görs **295 000** aviseringar

...levererar Lantmännen varor till **23 000** adresser runt om i landet

...utförs hämtningar från **8 000** olika adresser

Logistik är mer än transporter

En lastbil kommer lastad med ...gödning, spannmål, plast, foder, traktorer, livsmedel...!

Att få logistiken att gå ihop i ett företag som arbetar från jord till bord är att lägga ett pussel med långt mer än tusen bitar. Hur planerar man? Hur tänker man? Vilka problem kan dyka upp på vägen? Och hur löser man dessa?

Logistiken är den gemensamma nämnaren för nästan alla verksamheter i Lantmännen och den har många sidor. I en artikelserie kommer Grodden att titta lite närmare på vad som egentligen händer inom det stora nätverk som kallas logistik.

I denna första del får logistikchefen på Lantmännen Lantbruk, Thomas Nordström och divisionscontrollern Mattias Pålsson förklara hur de ser på sitt arbete. Vi möter också Marie Brage, som planerar kedjan av utsäde – från utsädesodlare till produktion till odlare. Dessutom hälsar vi på mottagningen i Skara, där utsäde tas emot, rensas, packas och skeppas vidare till lantbruket.

Text: Helena Holmkrantz

– Logistik är mycket mer än bara transporter!

Det slår divisionscontrollern på Lantmännen Lantbruk, Mattias Pålsson, fast redan i första meningen. Under intervjuens gång utvecklar både han och logistikchefen Thomas Nordström tankegången:

– I grunden handlar all logistik om att samordna tillgång och efterfrågan. Det är vår uppgift att optimera balansen mellan tillgång och efterfrågan och det ligger oerhört mycket planering därbakom.

På logistikavdelningen på Lantmännen Lantbruk sker mycket av det där bakgrundsarbetet som krävs för att landets bönder ska få sitt utsäde, sina förnödenheter, sitt foder eller vad man nu beställt. Det handlar om rätt sort i rätt tid till rätt plats. Bara under de första fyra månaderna i år hade avdelningen 425 000 orderrader i sitt system att hantera.

Vad som efterfrågas och när kan man delvis förutsäga, men allt är inte givet. Många faktorer påverkar. Väderleken till exempel.

– Ta ett segment som växtskydd. Om det är torrt är det ingen som efterfrågar svampmedel. Vi kan göra prognoser, men sedan kan saker och ting hända som ställer våra analyser på ända. Vi gör inte skruvar och muttrar, vi möter tillgång och efterfrågan i en föränderlig värld, säger Mattias Pålsson.

– Det kräver att vi är snabbfotade och kan ändra planerna snabbt. Det handlar mycket ofta om att kunna lösa problem här och nu, men i grunden måste det alltid finnas en god planering. En bra plan före säsong ger inte alla svar, men skapar en bra grund att stå på, fyller Thomas Nordström i.

Bättre prognoser och planering

Målsättningen är ändå att planeringen ska hålla hela vägen ut och utvecklingen går ditåt.

– Ta utsäde som exempel. Vi har tagit enorma steg i vårt arbete där. För 3–4 år sen ägnade vi oss rätt mycket åt "brandsläckning". Vi har blivit bättre på att göra prognoser och planera därefter och det mesta flyter på rätt bra nu, säger Thomas.

Men hur bra man än planerar kan oförutsedda faktorer göra att planeringen helt enkelt rasar och måste göras om. Vad gäller utsäde har man ju att göra med biologiskt material och där kan uppstå kvalitetsproblem. Sorter kan ta slut på grund av torkan – ett dilemma som är välkänt av alla inte minst efter förra året. Utsädespartier som man räknat med i planeringen kan behöva kasseras för att de inte håller tillräcklig kvalitet. Det

blir ett streck i räkningen även för den mest minutiösa planeraren.

När det gäller förnödenheter och gödning kan det handla om att en leverantör fått problem och helt enkelt inte kan leverera varan i tid till Lantmännen. Ofta måste då logistikavdelningen ta kontakt med kunderna, lantbrukarna, och undersöka vem som måste ha sin leverans nu med en gång och vem som kan vänta lite. Göra en prioriteringsordning och kanske undersöka om det finns möjlighet att få fatt i motsvarande vara från en annan leverantör.

– Vi samarbetar mycket nära regionchefer och säljare för att hitta smidiga lösningar i alla lägen.

Ett viktigt redskap för att kunna göra en bra plan är prognosen. Produktcheferna för olika grödor och varor gör prognoser för hur stor efterfrågan kommer att bli och när.

– Det finns vissa begränsningar vi måste ta hänsyn till, exempelvis lagringskapacitet. Vi kan inte ha allt i lager, utan måste ha ett flöde. Vi måste ha ett undanflöde av varor för att kunna fylla på med andra produkter, förklarar Thomas.

Skörden är extremfallet. Så mycket som ska hämtas, så mycket som ska lämnas, men samtidigt ganska lite som förbrukas. Tippbilar är en bristvara under den här perioden och lagerplats likaså. Ändå måste hela flödet rulla på.

– Det finns inget varuflöde där tillgången uppstår under så kort period och efterfrågan sträcker sig över så lång tid, säger Mattias och

” Vi möter tillgång och efterfrågan i en föränderlig värld.

Mattias Pålsson

tillägger att motsatsen på sätt och vis är julhelgen där det är mycket stor efterfrågan under en kort period.

Transporten mäts

Men en planering kan vara aldrig så bra, om inte transporten fungerar som den ska kommer kunderna aldrig att bli nöjda. Lantmännen har kontrakt med en handfull större transportföretag och därtill ett par mindre företag för att täcka upp mer avlägsna trakter.

– Vi har valt att inte äga egna lastbilar, utan har i stället ett fullt integrerat samarbete med transportörerna. Det är transportfirmorna som gör upp körscheman utifrån våra order, det är de som skickar ut aviseringar och levererar/hämtar. Vi följer däremot hela tiden upp hur leveranserna sköts, säger Thomas och berättar att det finns flera mätpunkter längs med kedjan från inköp hos leverantör till utleverans på gård.

– Vi undersöker det vi kallar leveransprecisionen, alltså Lantmännens leveransduglighet gentemot kund: att kunden fått rätt vara rätt dag. Men vi mäter också aviseringprecision, det vill säga hur väl transportörens avisering stämmer med faktisk leverans. Det är ett sätt att kontrollera hur väl transportören sköter sin del av uppdraget.

Thomas konstaterar med viss stolthet att årets värsädd gick bättre än tidigare år. Men inget är så bra att det inte kan bli bättre och arbetet med att förbättra logistiken i alla led fortsätter.

” Problem måste lösas här och nu, men i grunden måste det alltid finnas en god planering.

Thomas Nordström

LOGISTIKEN KRING UTSÄDET

Planerarna är mästare på att pussla

Ett slitet ordspråk säger att en kedja aldrig är starkare än den svagaste länken. Marie Brage är chef för Planering växtodling på Lantmännen Lantbruk. Hon och hennes kolleger har det tuffa uppdraget att se till att alla länkar i utsädeskedjan fungerar lika bra så att lantbrukarna runt om i Sverige kan få sitt utsäde på utsatt tid.

– Vi på Planering växtodling sitter som spindeln i nätet. Vårt uppdrag är att se till att hela kedjan fungerar – från inlevererad vara, över produktion (rensning och säckning) till utleverans till gård. I nätet omkring oss har vi kundtjänst, transportörer och produktion, som alla ska samordnas, förklarar Marie Brage.

Hon har arbetat med logistik på Lantmännen sedan 2010 och i november förra året blev hon chef för Planering växtodling. Två planerare har Marie till sin hjälp i utsädeskedjan på avdelningen. Hon har ett strategiskt ansvar,

medan de två planerarna lägger själva pusslet.

Fyra utsädesanläggningar

Produktionen av utsäde sker på Lantmännens fyra utsädesanläggningar: Skara, Klintehamn, Skänninge och Eslöv. I Eslöv produceras både utsäde och frö. I Skara och Eslöv finns dessutom ThermoSeed-anläggningar, vilket gör att allt ekologiskt utsäde passerar någon av dessa anläggningar.

Planeringen sker i så kallade takter som baseras på prognoser från produktchefen. Takterna är en samman-

ställning till produktionsanläggningarna och transportörerna av hur mycket som behöver produceras och levereras per vecka.

– Vi följer upp våra takter varje dag för att se hur väl vi ligger till förhållande till planen. Vi måste ofta revidera den, mycket kan hända på vägen.

Avvikelser från planen

Marie poängterar att just utsäde är ett område där det kan förekomma avvikelser.

– Ofta är det kvalitetsproblem som gör att vi måste planera om. Det kan handla om att ett utsädesparti måste rensas om både en och två gånger för att det ska vara helt fritt från främmande arter. Ibland måste ett helt parti rentav kasseras, eftersom det visar sig att det inte håller tillräckligt hög kvalitet

när det levereras. Det är sådant som ställer till det.

Att rensa om tar tid och kan orsaka förseningar i flera led – andra utsädespartier får stå på vänt medan omrensningen av det orena partiet görs. Men avvikelserna från planen har inte alltid med dålig kvalitet att göra, det kan lika gärna vara försenade inköp av utsädespartier av just den sort som behövs, det uppstår också driftsstörningar på anläggningarna ibland. Faktorer som är svåra att förutse, men som en planerare måste hantera.

För att arbetet ska löpa friktionsfritt på anläggningarna görs veckoplaneringar för ett par veckor i taget:

– Vi ser över vad vi ska ta in, vad vi ska rensa och i vilken ordning vi ska packa. Vi följer hela tiden lagersaldot och följer upp utfallet av verksamheten.

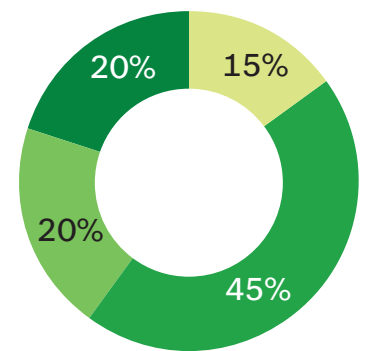

Marie Brage är chef för Planering växtodling och ser till att planeringen av utsädeskedjan fungerar. Till sin hjälp har hon två planerare.

Lantmännen distribuerar åtskilliga ton utsäde varje år.

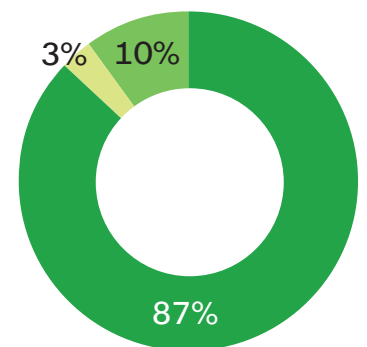
Så här ser den ungefärliga fördelningen ut:

Vårsäsong

● Havre ● Vete ● Korn
● Trindsäd och blandsäd

Höstsäsong

● Vete ● Korn
● Råg och rågvete

” Vi har räknat ut att vi behöver omsätta lagret i Skara elva gånger under det första halvåret (november-april). Marie Brage

Hur fungerar kommunikationen med transportörerna?

– Vi har tät kontakt hela tiden, men vi optimerar inga bilar. Det gör transportfirmorna själva. Från oss får de en period – start- och slutdatum – under vilket en order måste gå ut. I deras uppdrag ingår också att hålla ihop leveranserna så att de varor som ska till en gård går ut samtidigt, under förutsättning att varorna finns på samma lagerställe förstås.

En viktig del i planeringen är just att se till att hela beställningen från en

gård sker i en leverans så långt det är praktiskt möjligt. Lantmännen fick för några år sedan ta emot en del kritik för att det blev så många delleranser till en och samma gård. Den kritiken har lagt sig i takt med att logistiken blivit bättre, men att få ihop allt i en leverans är ofta lättare sagt än gjort. Med begränsade lagerytor kan det vara svårt att ha hela paletten av artiklar på samma ställe. Av Skaras runt 100 olika utsädesartiklar står 20 för större delen av volymen, ungefär 80 procent. Övriga artiklar är alltså småpartier av olika ut-

sädesorter – som Lantmännen vill kunna tillhandahålla, men som kan vara svåra att få plats med.

– Vi har räknat ut att vi behöver omsätta lagret i Skara elva gånger under det första halvåret (november-april). Vi måste alltså ha bra snurr. Det gäller att ta in rätt varor och se till att de levereras ut snabbt för att ha plats till nästa parti, konstaterar Marie.

Ta hänsyn till vädret

En annan faktor som spelar in är så klart vädret. Vått år, torrt år, mycket angrepp i fält. Varje säsong har sitt ansikte, det vet var och en som arbetar med jorden, och det är ett faktum även för en planerare.

Säsongen 2017/18 var en utmaning för utsädesplanerarna med hög efterfrågan och stora kvalitetsproblem. Att

jobba med takter hjälpte och förbättrade leveransprecisionen. Marie kommenterar:

– Vi försökte fånga upp problemen så tidigt som möjligt för att vi inte skulle halka efter.

Säsongen 2018/19 flöt det betydligt bättre, trots att det rådde brist på en del sorter efter torkåret:

– Vi fick kvotera en del sorter inför vårsådden, men rent logistiskt så flöt det ändå över förväntan.

Planering och förmåga att snabbt kunna planera om är alltså nyckeln till väl fungerande logistik:

– Man kan planera hur bra som helst före en säsong, men vi har att göra med ett levande material. Vi måste anpassa oss efter den råvara som finns och göra det bästa av den, sammanfattar Marie.

Text: Helena Holmkrantz

” Det blir en stor skörd i år. Den här sommaren har varit riktigt bra för grödorna.

Christer Larsson,
utsädesodlare, Kvånum

Höstutsädets väg till kund

Från mitten av augusti och sex veckor framåt är det högttryck i Lantmännens anläggning för utsädesproduktion i Skara. Följ med genom hela värdekedjan – från skörd hos utsädesodlaren, genom rensning och packning, till utlastning av höstutsäde på väg till kunderna.

Christer Larsson på gården Bystorp i Kvånum är en av Lantmännens utsädesodlare. Affärsrelationen etablerades redan 1986, då det fortfarande var hans far som drev företaget.

– Det är en utmaning att odla utsäde och ställer särskilda krav på renhet i alla led, konstaterar han. Visst blir det mycket städning och en del extra jobb för att vara så noggrann, men det är roligt och en inriktning som passar här. Ibland får vi även odla sorter som ännu inte kommit ut på marknaden vilket är

extra intressant. I höst skall vi bland annat så den nya kvarnvetesorten Hallfreda.

Nu är det mitten av augusti och han håller hela tiden ett vakande öga på de svarta moln som ser ut att närma sig från väster. Han vill helst skörda här redan framåt kvällen. Den som lyssnar uppmärksamt hör att det knäpper i sädeskornen, sol och vind gör att det torkar snabbt just nu.

– Det blir en stor skörd i år, konstaterar han. Den här sommaren har varit

riktigt bra för grödorna. Jag räknar med att kunna leverera cirka 1 000 ton utsäde, varav Julius och Linus motsvarar ungefär två tredjedelar av gårdens utsädesproduktion.

Leverans av utsäde

En del av årets skörd transporteras vidare direkt efter torkning till utsädesmottagningen, men den största delen lagras han in hemma på gården för senare leveranser.

Lantmännens anläggning för utsädesproduktion i Skara är en av fyra i landet. Övriga finns i Eslöv, Skåninge och Klintehamn. Här jobbar elva personer året runt samt ett par extra på vår och höst när det är som högst tryck i verksamheten.

– Vi producerar 35 000 ton utsäde per år här, berättar driftschef Anna-Carin Myrman. Här hanteras och pro-

duceras även ekologiska produkter.

– Medarbetarna har stora kunskaper och lång erfarenhet, fortsätter hon. Det är mycket värdefullt för verksamheten med en personalstyrka som både känner yrkes stolthet och samarbetar för att vi gemensamt ska nå uppsatta mål.

– Alla vill utvecklas och det märks i både rutiner och maskinpark. Det är viktigt att vi har bästa möjliga arbetsverktyg och att logistiken fungerar både in och ut, men även flödet genom hela processen för att inte riskera stopp i produktionen.

Varje mottagning är förprogrammerad och transportören genomför lossningen i en av de två groparna, färgkodade gul och blå, genom att logga in med leveransens unika ID-nummer.

– ID-numret garanterar spårbarhet genom att kopplas samman med all information om produkten – från aktuellt

Daniel Fåglefeldt kör för Knappegårdens Åkeri och lossar utsäde från Forstena gård.

Stefan Hermansson, operatör, och Anna-Carin Myrman, driftschef diskuterar kring flödesschemat som visar utsädesproduktionens alla moment.

Lantmännens utsädesproduktion i Skara

- Byggt 1961
- Lantmännens största utsädesanläggning räknat på årston stråsäd/trindsäd
- Antal medarbetare: Elva helår, ytterligare två i högsäsong samt 1,5 tjänst för reparation och underhåll (bemannad av Jernbro)
- Två lossningsgropar
- Labbreneri
- Fyra produktionslinjer (blå, röd, gul, grön)
- Årsproduktion: 35 000 ton varav 12 000 ton höstutsäde (i samband med skörd tas 5 500 ton höstvetete och rågvete in)
- Robot för storsäckpack, 700kg
- Robot för småsäck, 25kg
- Manuell packlinje för storsäck
- ThermoSeed-anläggning för ångbehandling av utsäde
- Lådhantering för att möjliggöra körning korta batcher

” Vi producerar 35 000 ton utsäde per år.

Anna-Carin Myrman, driftschef vid Lantmännens anläggning för utsädesproduktion i Skara

avtal med utsädesproducenten till vilken odling skörden kommer från, förklarar Stefan Hermansson, operatör med ansvar för råvaruförsörjning och mottagning. Det gör det även möjligt att följa utsädets egenskaper år från år.

Ren lossning

Daniel Fågelfelt kallar sig själv för åkardräng och kör för Knappegårdens Åkeri. Nu kommer han med ett lass från Forstena gård i Västra Tunhem som väger mellan 38 och 40 ton. Terminalen ger besked om lossning i gul grop och rätt portar öppnas automatiskt. Lossningen tar bara några minuter per släp och efteråt städar han och blåser rent sitt fordon med tryckluft. Precis som hos utsädesproducenten är renhetsrutiner A och O i alla delar av förädlingskedjan.

– Här i Skara tar vi emot 5 500 ton

höstutsäde under sex intensiva veckor, 80 procent höstvetete och 20 procent rågvete, säger Stefan Hermansson. Som tur är vet vi ganska exakt hur stora volymer vi ska planera för eftersom det styrs av avtalen med odlarna. Vi producerar 20-25 olika produkter av höstutsäde.

– Automatiseringen gör att mottagningen kan vara öppen för lossning av ytterligare två bilar även efter ordinarie arbetstid, fortsätter han. Och när vi är tillbaka på jobbet morgonen därpå har lasten redan gått vidare genom någon av anläggningens fyra helt separerade produktionslinjer – först upp till en råvarusilo och därefter vidare till rensning.

I en korridor sitter ett överskådligt flödesschema som visar processens alla moment innan det färdiga utsädet paketeras i 700 kilossäckar och märks med alla nödvändiga data om innehåll.

Stefan Hermansson tänker efter och räknar högt:

– Det tar en timme att få upp en last i råvarusilon, sen rensar vi 13 ton, packar 30 ton och lastar ut 300-350 ton per dag. Jag skulle tro att det tar ungefär ett dygn från start till färdig produkt.

ThermoSeed ångbehandling

I Skara används, utöver betning av utsäde, även ThermoSeed för behandling utan kemikalier. Det innebär att utsädet istället går igenom en ångbehandling som eliminerar utsädesburna svampangrepp med bibehållen grobarhet.

– Vår anläggning var den första i världen och invigdes 2005, berättar Anna-Carin Myrman.

Utlastning av beställda varor sker från ett färdigvarulager. Här jobbar operatörerna Erling Magnusson och Stefan Sandberg.

Det är viktigt att planera för ett jämnt flöde till och från lagret.

– Utan utlastning skulle lagret fyllas till bristningsgränsen på bara en vecka, säger Erling Magnusson. Lagret om-sätts på mellan åtta och tio dagar.

Just nu lastas säckar som chauffören Anders Berg på Älmestads Transport AB ska leverera till 13 olika Lantmännen-kunder. Åktab med säte i Ulricehamn sköter ungefär 70 procent av utsädesleveranserna från Skara med fokus på Västsverige.

– Målet är att nyttja bilen maximalt, konstaterar han. Den ska i stort sett aldrig stå stilla eller gå tom. Med en bra dialog mellan alla parter fungerar logistiken så effektivt som möjligt.

Sedan rullar han vidare med 16 säckar i bilen och 44 i vagnen.

Text: Katarina Averås
Foto: Øyvind Lund

Packningen av 700-kilossäckarna med utsäde är automatiserad. Operatören Anna Johansson byter rulle trycker på start igen.

Erling Magnusson är operatör i färdigvarulagret varifrån utlastning sker för transport vidare till kunderna.

Stefan Sandberg lastar ut från färdigvarulagret till den väntande lastbilen från Älmestads Transport AB.

Svenskt lantbruk möter klimatförändringarna

Den 7 augusti publicerade FN:s klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) en rapport om klimat, mark och lantbruk. Rapporten fick stor uppmärksamhet och i Sverige kom diskussionerna främst att handla om negativa aspekter av lantbruk, inte minst kopplat till animalieproduktion och köttkonsumtion. Jag skulle vilja lyfta andra viktiga aspekter av klimatrapporten, där svenskt lantbruk och våra hållbara odlingsmetoder redan i dag står sig starkt i internationell jämförelse. Aspekter som tyvärr inte fick lika stort utrymme i den svenska debatten.

Ett produktivt och modernt lantbruk – som det vi har i dag, och fortsätter att vidareutveckla här i Sverige – har många lösningar att erbjuda vad gäller anpassning till klimatförändringar, att minska utsläppen, att binda kol i grödor och mark samt produktion av bioenergi. Läser man IPCC:s rapport i sin helhet är det tydligt att ökad produktivitet och resurseffektivitet i lantbruket är avgörande för alla de viktiga hållbarhetsparametrar som FN identifierat. Ökad produktivitet går dessutom hand i hand med ökad lönsamhet, vilket ökar sannolikheten för att de klimatfrämjande åtgärderna genomförs i praktiken – och inte endast nämns i tal och rapporter. I vårt arbete med 3F (Future Fit Farming) kartlägger vi systematiskt möjligheterna för ett högavkastande jordbruk att nå de globala klimatmålen och reducera utsläppen på kort och lång sikt.

En annan viktig aspekt är den stora ökningen av energigrödor som redovisas i rapportens framtidsscenario. Jämfört med dagens globala areal för energigrödor anger rapporten att arealen bör öka 10-15 gånger under detta sekel. Den absolut största källan till klimatgaser är alltså fossil energi – och för att minska utsläppen måste produktion och användning av bioenergi öka avsevärt.

Bioenergiproduktionen måste ske hållbart, vilket är en självklarhet, samt helst kombineras med BECCS, det vill säga fångst och lagring eller användning av koldioxiden från förbränningen. Något som Lantmännen Agroetanol jobbar med redan i dag i bioraffinaderiet i Norrköping. Här visar Lantmännen, här och nu, vägen framåt för annan industri.

Vilka slutsatser kan vi dra av IPCC-rapporten? Jo, att Lantmännen och det svenska jordbruket redan är på god väg. OECD påvisade förra året detta i en rapport som sade att "Sverige är ett av få länder som har lyckats minska jordbrukets negativa miljö- och klimatpåverkan, utan att produktionen har minskat". Det svenska lantbruket har alltså lyckats med precis det FN efterlyser, även om mer givetvis behöver göras. Lantmännen har med sina omfattande satsningar på forskning och innovation, bioenergi, ökad produktivitet och hållbarhet bidragit mycket till de framgångarna.

En hel del återstår att göra, men vi är på rätt väg – och det ska vi vara stolta över!

Sverige är ett av få länder som har lyckats minska jordbrukets negativa miljö- och klimatpåverkan, utan att produktionen har minskat.

Alarik Sandrup,
näringspolitisk chef

Uppkopplade åkrar, självkörande eldrivna jordbruksmaskiner och avancerade system för dataanalys ska bidra till ett mer hållbart, fossilfritt och lönsamt jordbruk. De tekniska möjligheterna finns, men behöver bli mer tillgängliga och praktiskt användbara för lantbrukaren.

I slutet av maj invigde forskningsinstitutet RISE en så kallad testbädd för det digitaliserade jordbruket vid SLU:s Campus Ultuna i Uppsala, där bland annat Lantmännen medverkar som samarbetspartner.

Själva testbädden omfattar sammanlagt fyra hektar med

vårvete, höstraps, havre samt malkorn. Den inkluderar sensorer – på åkern och på redskap – och drönarteknik som samlar in data om allt ifrån grödornas och markens status till väderdata och kvävegivor. Autonoma fossilfria lantbruksmaskiner används också på testbädden.

I slutet av augusti tröskades de fyra teståkrarna på testbädd-

den. Varje gröda odlades med olika utsädes- och gödselgivor och skörden för de olika kombinationerna mättes med en försökströska som ger exakta värden på skördens storlek. Försökströskan har även tagit ut stickprov av skörden som på ett av laboratorierna vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) nu analyseras på bland annat vattenhalt, proteinhalt, kvävehalt, och för oljevaxternas del även oljehalt.

Projektet löper under en treårsperiod och delresultaten kommer att kommuniceras under projektets gång.

Ambassadörerna utsedda

Lantmännens allra första ambassadörer har utsetts och nu väntar en spännande höst för dem.

Lantmännens ambassadörsprogram är ett årligt återkommande utbildningsprogram med syfte att hitta medlemmar som vill vara med och utveckla framtidens jordbruk. Under våren har man haft möjlighet att nominera personer eller själva ansöka om att vara med. Nu har Ågarutskottet utsett de 40 första som kommer med i programmet. Vid tre tillfällen mellan oktober

2019 och maj 2020 träffas ambassadörerna. Vid dessa möten presenteras Lantmännen som affärspartner, Lantmännens verksamhetsområden samt ägandet, medlemsdemokrati, utdelning och kapitalfrågor. Programmet innefattar även studiebesök och grupparbeten. Deltagarna får också möjlighet att vara med och ge inspel på hur framtidens Lantmännen ska se ut.

Grodden kommer att följa ambassadörerna under utbildningsprogrammet.

Ny reklamfilm från Lantmännen

Nu rullar Lantmännens nya reklamfilm på TV. Under hösten kommer filmen även att synas på bio och i sociala medier.

I den nya filmen ligger stort fokus på att lyfta fram personerna bakom kedjan från jord till bord och innovation och teknik med bilder från modernt lantbruk, växtförädlingscentret i Svalöv samt från produktionen i Järna. Detta för att visa på Lantmännens innovationskraft och bredden inom företaget.

Reklamfilmen lanseras i ett antal olika längder för att anpassas till det format där

de visas samt har fyra olika avslut som visar upp produktvarumärkena Kungsörnen, AXA, GoGreen och Korvbrödsbagarn i olika vardagssituationer. Ett sätt att påminna konsumenter om hur enkelt de kan göra skillnad och uppmana till att välja ansvarsfullt producerad mat från Lantmännen.

INBJUDAN!

Höstens stora Lantmännenevent

8-9/11 på Ronneby Brunn

Tina Thörner
"Från Bonntös till
Världsmästarinna"

Lär känna ditt Lantmännen!

Gå på intressanta föreläsningar. Träffa folk från Lantmännens olika bolag. Titta på utställningar från externa företag och föreningar. Umgås med lantbrukskollegor. Lyssna på spännande föredrag av Tina Thörner. Njut av spa, dans, god mat och mycket, mycket mer. Säkra din plats redan idag!

Tema 2019

Framtidens bonde

Låt dig inspireras av framtidens
jordbruk, lyssna och diskutera
lantbrukets hetaste frågor just nu!

Delar ur seminarieprogrammet:

Lantmännen och svenskt lantbruk med sikte på världsklass

- Värdet av att ha en bred portfölj
- Swecon - en framgångssaga
- På väg mot framtidens jordbruk med hållbara innovationer- från jord till bord
- Lantmännens hållbara affärer inom division Energi
- Lantbruksnära programpunkter - växtförädling, foderoptimering, finansiell spannmålshandel.
- Ny teknik för ett hållbart och lönsamt lantbruk
- Rapport från EU och Cogeca, där Sverige står för ordförandeskapet
- Ungdomssatsningar - Lantmännenambassadörer
- Rallyresan, från Bonntös till Världsmästarinna

Några av föredragshållarna:

Per Olof Nyman, VD och Koncernchef • *Per Lindahl*, Ordförande • *Claes Johansson*, Hållbarhetschef
Pär-Johan Lööf, Forskning och Utveckling • *Per Arfvidsson*, Vice VD • *Helena Silvander*, Tillväxtbolaget
Elisabeth Ringdahl, Divisionschef Lantbruk • *Thomas Magnusson*, Ordförande i Cogeca
Tina Thörner, en framgångsrik svensk kartläsare inom rally och numera entreprenör, föreläsare, coach och motivatör.

Förutom Lantmännens egna bolag kommer utställare från lantbruksbranschen att medverka.

Praktisk information och anmälan:

Evenemanget äger rum **fredag 8/11 kl 09.00 - lördag 9/11 kl 14.00**

Detaljerat program med hålltider och all praktisk information kring föreläsningar, utställare och hur du anmäler dig finns att läsa på länken nedan.

<http://www.delegia.com/lantmannendagar2019>

Arrangör är Lantmännens distrikt:
Kalmar-Öland, Kronoberg, Höglandet, Kristianstad-Blekinge

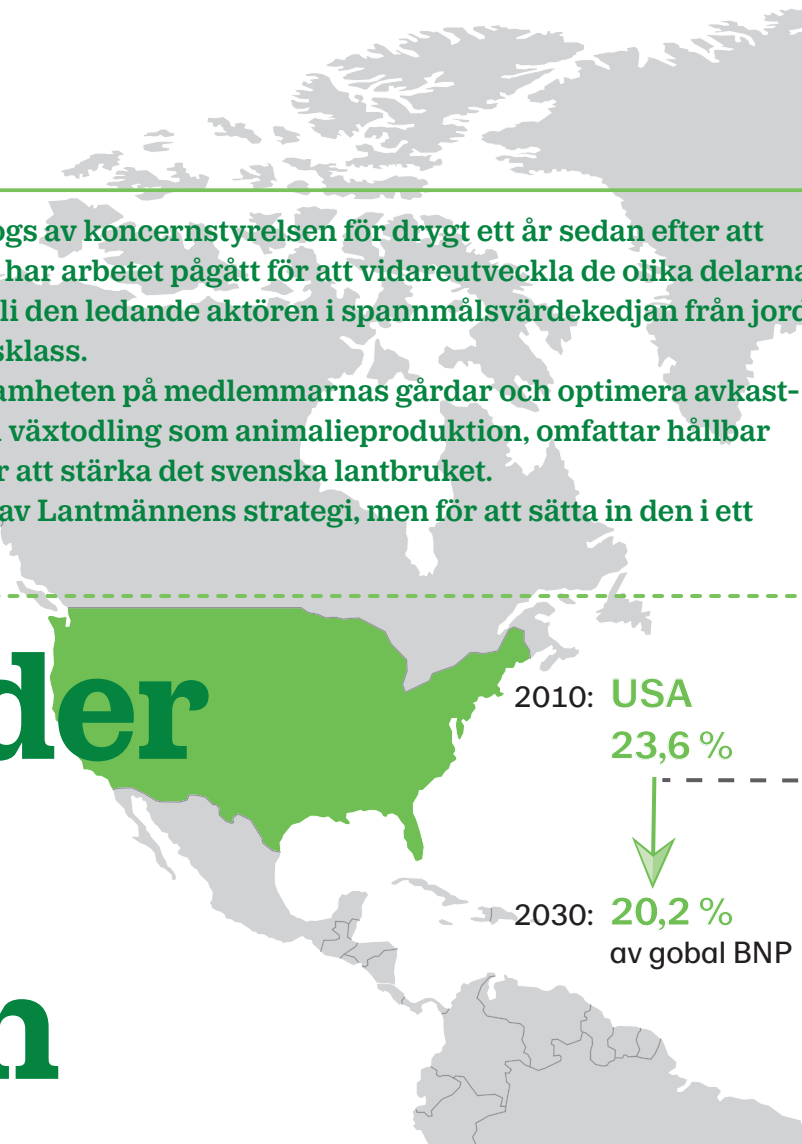
 Lantmännen

Ramverket till Lantmännens strategi Jord till bord 2030 antogs av koncernstyrelsen för drygt ett år sedan efter att medlemmarna fått säga sitt under Ågardialogen. Sedan dess har arbetet pågått för att vidareutveckla de olika delarna i strategin och fylla dem med innehåll. Målsättningen är att bli den ledande aktören i spannmålsvärdekedjan från jord till bord i norra Europa och att göra detta med sikte på världsklass.

Uppdraget från medlemmarna kvarstår: Att bidra till lönsamheten på medlemmarnas gårdar och optimera avkastningen på deras kapital i Lantmännen. Strategin täcker såväl växtodling som animalieproduktion, omfattar hållbar utveckling, digitala lösningar och innovativa satsningar för att stärka det svenska lantbruket.

Grodden kommer i kommande nummer ta upp olika delar av Lantmännens strategi, men för att sätta in den i ett sammanhang börjar vi med omvärlden.

Många trender påverkar Lantmännen

2010: USA
23,6 %
↓
2030: 20,2 %
av global BNP

Med sikte på världsklass var ledordet när Lantmännens ordförande presenterade sin strategi för framtiden – Jord till bord 2030 – under årets föreningsstämma i maj. Men vad innebär egentligen världsklass, vad händer i omvärlden och hur påverkar det Lantmännens planer?

Lantmännens strategichef Patrik Myrelid berättar om strategiprocessen och förutsättningarna.

Fler munnar att mätta världen över, större andel medelklass med smak för animalieprodukter, hotande klimatförändringar, sviktande konjunktur och mycket osäker politisk mark. Det är onekligen en komplex situation som väntar framöver.

– Det händer mycket i världen just nu, med ett nervöst handelsklimat och signaler om en dämpad konjunktur samtidigt som efterfrågan på lantbrukets produkter ökar globalt i takt med att människor får det bättre ställt ekonomiskt. Det här påverkar Lantmännen på många sätt och det är mycket viktigt att vi vågar titta utanför Sveriges och även Nordens gränser för att förstå förutsättningarna, säger Patrik Myrelid.

När Lantmännen för fem-sex år sedan arbetade fram sin Strategi 2020 var Patrik med och tecknade bilden av omvärlden. Mycket av de globala trender man då kunde se gäller fortfarande, men annat har kommit till och osäkerheten om hur framtiden kommer att se ut är på sätt och vis större i dag än den var år 2014. Det har blivit viktigare än någonsin att bevaka vad som händer i omvärlden, för att kunna staka ut vägen för en organisation som Lantmännen. Lantbruks- och livsmedelsbranschen är central i den globala utvecklingen.

För att rita upp förutsättningarna är det enklast att börja med antalet människor som lantbruk världen över behöver förse med mat. Att jordens befolkning ökar är inget nytt, men vi tenderar att glömma bort att invånarna blir fler även i Norden. Prognosen är att

det kommer att finnas ungefär 11,1 miljon svenskar år 2030. Globalt pekar prognoserna på en världsbefolkning om 8,5 miljarder år 2030 ökande till 9,7 miljarder år 2050. Samtidigt får människor det bättre och bättre, vilket också innebär att de vill äta mer och gärna mer animalieprodukter. Den utvecklingen är påtaglig i Asien redan i dag. I framtids-scenarierna menar man att vi kommer att se en liknande utveckling i Afrika framöver. Mer kött alltså, vilket betyder mer animalieproduktion, ökat behov av foder och därmed också ökande efterfrågan på åkermarkens resurser. Globalt växer efterfrågan på kött med tre procent årligen, vilket också medför en motsvarande tillväxt för animalieproduktionen och fodertillverkningen.

– Kina växer snabbt och får en allt större medelklass, det är välkänt. Men ett land som växer ännu snabbare är Indien. Medelklassen i Indien kan vara större än Kinas år 2050 om utvecklingen fortsätter. Ett tredje land som kommer starkt är Nigeria. Det låter avlägset, men det kommer utan tvivel påverka lantbruket i Sverige i framtiden.

Maktförskjutning

Patrik poängterar också att det pågår en maktförskjutning i världen. År 2010 hade USA 23,6 procent av global BNP, EU 23,3 procent och Kina 15,8 procent. År 2030 beräknas balansen ha förändrats radikalt och Kina förutspås nå 23,7 procent av BNP, medan EU enligt samma beräkning sjunker till 17,4 procent och USA till 20,2 procent. Det är också en del av bakgrunden till det pågående handelskriget mellan USA och

Patrik Myrelid,
strategichef
Lantmännen.

” Globalt växer efterfrågan på kött med tre procent årligen, vilket också medför en motsvarande tillväxt för animalieproduktionen och fodertillverkningen.

Kina, där USA önskar att behålla den nuvarande ordningen.

– Det här är förändringar vi måste ha med oss när vi lägger våra strategier för framtiden. Men den sammantagna bilden talar för oss: *växande befolkning + växande medelklass + förändrad diet = långsiktig tillväxt för våra produkter!*

Utvecklingen i Nordeuropa går delvis i motsatt riktning mot den i Asien och Afrika. Visserligen ökar köttätandet ännu även i Europa, men ökningen är på väg att plana ut samtidigt som efterfrågan på vegetabiliska livsmedel ökar desto mer.

– Den trenden ser vi tydligt på hemmaplan och den får mycket uppmärksamhet i den allmänna debatten, konstaterar Patrik.

Det är inte bara VAD vi äter som förändras, utan även HUR vi handlar och VAR vi äter. Dagligvaruhandeln tappar mark till e-handeln i allt högre takt, allt

fler svenskar handlar sin mat via nätet, men vi lagar samtidigt mindre mat hemma och gör allt fler restaurang- och cafébesök.

Som en följd av de globala mönstren förändras också lantbruks- och livsmedelsbranschen. De senaste åren har det pågått en konsolidering i den europeiska lantbrukssektorn – företag läggs samman med syfte att reducera kostnaderna. För att hänga kvar i marknaden gäller det att skaffa sig position genom partnerskap. Samma utveckling ser vi nu även i bageribranschen samt i mälteri- och kvarnindustrierna.

Dubbel utmaning

Klimat och hållbarhet är självklart frågor som står högt upp på agendan över allt i samhället och i branschen.

– I den svenska klimatkommunikationen tenderar vi ibland att glömma bort att vi ska klara klimatfrågan samtidigt som

Den ekonomiska makten och konsumentefterfrågan förskjuts successivt österut

2010: EU
23,3 %

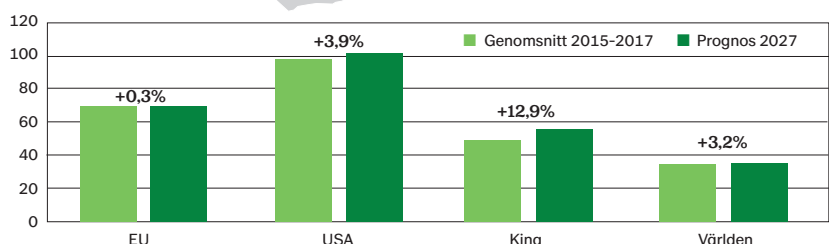
2030: 17,4 %
av global BNP

2010: KINA
15,8 %

2030: 23,7 %
av global BNP

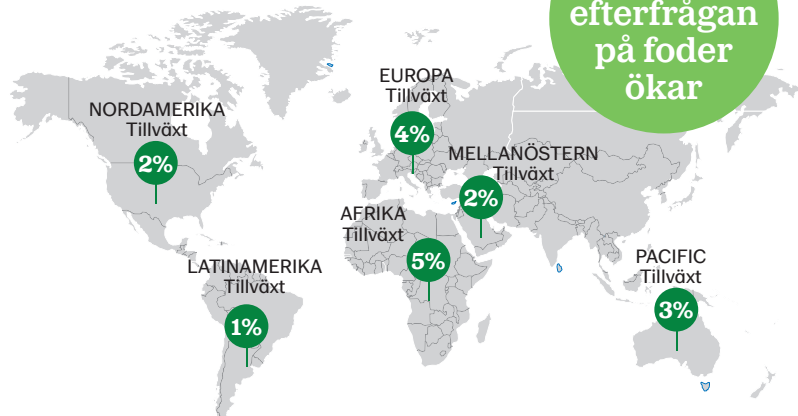
KÄLLA: OECD

Köttkonsumtion (kg per capita och år)

Det pågår ett proteinskifte i tillväxtekonomierna som driver efterfrågan på råvaror från åkermarken.

Den globala efterfrågan på foder ökar

en växande befolkning ska ha mat på bordet. Utmaningen är därmed dubbel. Rätt hanterat innebär det en möjlighet för lantbruket samtidigt som vi klarar klimatet.

Sedan är det den ofrånkomliga politiska faktorn som alltid skuggar utvecklingen. Just nu finns det många osäkerhetsfaktorer i politiken – protektionism och nationalistiska strömningar förändrar handelspolitiken,

medierna fylls av oroliga toner kring Brexit, USA kontra Kina och mycket annat. Lantbruk och livsmedelsindustri går knappast fria från påverkan.

– Det viktiga för oss på Lantmännen är att hela tiden hålla ett vakande öga på omvärlden. När det gäller till exempel Brexit har vi analyserat olika scenarier och är så förberedda man nu kan vara, givet en minst sagt oberäknlig process. *Text: Helena Holmkrantz*

PASSA PÅ ATT KÖPA SMÖRJMEDEL TILL ETT RIKTIGT BRA PRIS

Höstens stora smörjmedelskampanj gäller utvalda kvalitetsprodukter från Agrol. Erbjudandet gäller hos Lantmännen Maskin och pågår 23/9 - 19/10.

Lantmännen
Maskin

SVÅRT ATT VÄLJA RÄTT SMÖRJMEDEL? RING AGROLS SMÖRJRÅD.

Marcus Andersson, 010-556 32 99
Roger Mannelqvist, 010-556 40 29
Yngve Lindh, 010-556 09 49
Lars-Göran Persson, 010-556 09 51

Norrbottniskt ranchliv och demoodlingar

Hos Tanya och Håkan Hultman i Lakafors mellan Luleå och Piteå möter amerikanskt ranchliv de svenska odlingsförhållandena. Paret testar gärna gränserna för vad som går att odla i norr. På deras gård Alterdalens Angus finns också en av Lantmännens demoodlingar.

Under norrbottningen Håkan Hultmans tid som utbytesstudent i USA mötte han Tanya, en amerikansk "cowgirl".

När hon tar emot på gården på riktigt "pitmål" är det svårt att ana att hon har rötterna i Minnesota, och inte i Norrbotten. Paret har bott både i USA och i Skåne innan de valde att satsa på ett utvecklingsbart lantbruk i Norrbotten där Håkan har sina rötter.

Tanya arbetar heltid med djuren på gården och Håkan ansvarar för växtodlingarna vid sidan av en anställning.

Totalt brukar de cirka 160 hektar åkermark och har 58 moderdjur av kött-rasen Angus. Till detta kommer tre quarterhästar som används till att driva boskapen och en hund som skvallrar när det kommer besök.

Håkan, Tanya, deras två barn på 13 och 16 år och hästarna bor på den första gården de förvärvade. 2010 köpte de en gård 8 kilometer därifrån där de 2017 byggde om för att flytta hit sin angusbesättning.

Bostadshuset och maskinhallen som hör till den senare gården är uthyrda. Själva pendlar de mellan sina båda går-

dar och sover ibland över i det gamla mjölkkrummet som har blivit en ny fräsch övernattningslägenhet.

– Här bor jag under kalvningarna, eller när det är slakt och djur ska hämtas tidigt, säger Tanya, och berättar att även tonåringarna trivs med att hänga i lägenheten medan föräldrarna jobbar. De är också med och hjälper till i företaget när det behövs.

Morotsodling

De köpte sin första gård 2003 och arrenderade ytterligare mark intill där de utvecklade en morotsodling vid sidan

” Som tur är så tycker jag om att tröska. En del gillar att knyppla, jag gillar att tröska.

” Jag använder hästarna vid betessläpp. Man ser och kan läsa av flocken på ett helt annat sätt.

av spannmålsodlingen. Morotsodlingen drevs i 15 år till dess att de nyligen blev av med marken som de arrenderade. De bedömde att det för stunden var för stort arbete att skapa samma förutsättningar på andra marker och har lagt morötterna åt sidan en tid.

– Men det var roligt att jobba med morötter. Sol och ljus på sommaren är bra här uppe men det fanns också hinder. Att lagra saker med hög sockerhalt till exempel. Vi sålde till butiker och var en av de första i länet att köra ut med Lincargo. Vi lade mycket tid och kraft på att själva testa vilka sorter och förhållanden som gick bäst här uppe.

Vilka? Det behåller vi för oss själva, man vet aldrig vad vi hittar på i framtiden, ler Tanya.

Angusdjur

Besättningen med angusdjur har med åren vuxit från fem kvigor och en tjur 2011 till dagens 58 moderdjur och tre avelstjurar. Och en väldig massa årskalvar. Att valet föll på just rasen Angus när de ville utöka gården med djur var främst för att det var den ras som Tanya hade vuxit upp med i USA. Med detta kom också westernhästarna.

– Jag använder hästarna vid till exempel betessläpp. Man ser och kan läsa av flocken på ett helt annat sätt och mycket snabbare än från marken, förklarar hon.

Dessutom var ridningen något som hon verkligen saknade från USA, där hon tävlade i westernridning, erfarenheter som kommer till nytta när något djur på gården behöver fångas in med lasso.

På gården bedrivs demoodling i samarbete med Lantmännen.

2017 flyttades alla djuren till den andra gården de förvärvat. Här har de byggt liggbås med plats för totalt 68 djur som kan gå ut och in som de vill med tillgång till både vatten och foder utomhus året runt.

Vid slakt ombesörjer Norrbottensgården all styckning och förpackning av lådor som kommer tillbaka och säljs till främst privatkunder direkt från gården.

– Det brukar vara några intensiva dagar men går väldigt bra. Vi går ut med sms när det är dags att hämta och folk kommer oftast på avtalade tider, säger Tanya.

Spannmål

Både Håkan och Tanya är intresserade av odling och testar gärna olika och ibland för Norrbotten okonventionella växtslag. I år har de förutom vall främst korn, men även rybs som vissa år varvas med havre, samt majs.

Allt korn som tröskas säljs eller levereras vidare till Lantmännen. Det de

själva vill åt av kornet är halmen som strö.

Majsen, som är ett naturligt inslag på de amerikanska rancherna med dikor, fungerar även bra i Norrbotten. Den balas och används till de vuxna djuren.

Håkan visar även den skyddszon han har sått in runt odlingarna, med vitklöver, rödklöver, alsikeklöver och cikoria.

– Det här är väl vår insats för miljön och den biologiska mångfalden, konstaterar han, här är det ett öronbedö-

Tanya och Håkan Hultman arbetar sida vid sida på gården. Här synar de skörden och räknar dagarna till tröskning.

vande surr av humlor och bin under sommaren.

Demoodling

Håkans pappa Bill Hultman är i Norrbotten känd som en av de drivande på försöksgården i Öjebyn. Där har även Tanya arbetat på samtliga avdelningar.

I dag är Bill pensionär och en tillgång i Tanyas och Håkans demoodling som drivs i samarbete med Lantmännen på

gården i Lakafors. Varje sommar hålls en välbesökt visning där de serverar angusburgare och gör fältvandring på demoodlingarna. Här finns i år 2-radigt och 6-radigt korn, vårvete, ärtor, grönfoderblandning, två sorters havre samt raps och rybs. Plus ett fält med blindtest där arterna bara är numrerade.

– Efter sommaren tröskar jag ner det. Det är inga vetenskapliga tester utan det odlas i demosyfte, förklarar Håkan.

Han provsmakar på kornen, kalkylerar hur länge det är kvar till tröskning, och pusslar för att få ihop livet som både förvärvsarbetande anställd och lantbrukare under skördetiden.

– Som tur är så tycker jag om att tröska. En del gillar att knyppla, jag gillar att tröska, ler han.

Med dagens villkor och föränderliga värld för lantbrukare funderar han ibland ändå på om de borde ha satsat i USA istället.

– Men många problem är desamma på landsbygden där, man känner igen så mycket, säger han.

Paret arbetar strategiskt med lantbruket som en livsstil och följer djurens och odlingarnas cykler över året.

– Jobb, intresse och hobby är ju samma sak för oss. I sommar när vi tog oss iväg med familjen en sväng sa sonen ”jaha i år blev semestern på en söndag”, säger Håkan.

– Vi har inga krav eller förväntningar på att barnen ska ta över. Vår plan är att driva företaget så vi kan gå i pension och sälja det när vi är 65, säger Tanya.

Text: Anna Bergström
Bilder: Gunnar Svedenbäck

Borgeby lockade med digitala nyheter

Borgeby Fältdagar fortsätter att locka besökare från hela Sverige och många av grannländerna. Årets tema var vatten och 19 650 besökare räknades in. En stor del av dessa passade på att göra ett besök i Lantmännens tält. Här hade besökarna möjlighet att ställa frågor till representanter från lantbruksdivisionen, kika på nyheter ur maskinvärlden och ta en selfie med den nya Fendt Ideal-tröskan som bakgrund. I ett separat tält var temat digitalt lantbruk och här kunde man lära sig mer om alla digitala möjligheter som Lantmännen och Dataväxt erbjuder. Stort intresse drog, som alltid, demoodlingarna till sig där Lantmännens växtodlingsexperten visade runt och berättade mer om sorterna. I serveringen stod för-

troendevalda från de sydligaste medlemsdistrikten och serverade traditionsenligt bullar från Lantmännen Unibake – nära 8 000 bullar gick åt under de två dagarna.
Text och bild: Helena Holmkrantz

Idealtröskan stod i centrum i Lantmännens monterområde på Borgeby fältdagar.

En grupp yngre lantbrukare var specialinbjudna av Skånedistriktet till Borgeby. Växtodlingsrådgivare Camilla Persson visar runt i Lantmännens demoodlingar.

Trots vädret var det rekordår igen för Brunnby

Trots ombyttligt väder under Brunnby Lantbruksdagar var det totalt 6 100 besökare, vilket betyder rekord i år igen! Många av besökarna sökte sig till Lantmännens fikatatält där de blev bjudna på kanelbullar och kaffe. Där fanns också chans att träffa förtroendevalda från distriktet och koncernstyrelsen samt representanter Lantmännen Lantbruk och Lantmännen Maskin och gott om tillfällen att prata modernt lantbruk, maskiner och medlemsfrågor.
Text och bild: Jenny André

Spannmål och proteingrödor på programmet

Årets Lännäsdag den 14 augusti var välbesökt med ett 70-tal deltagare. Temat för året var "Spannmål och Proteingrödor". Föredragshållare var Per-Anders Andersson och Camilla Persson från Växtråd samt Mikael Jeppson chef Lantmännens Spannmålsenhet och Kristina Gustafsson chef för Lantmännens foderenhet. På eftermiddagen förevisades demofälten med vall, spannmål och baljväxter på Lännäs.
Text och bild: Hans Westbom

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTEGÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Landsbygdens sommarmöte slog rekord

Landsbygdens Sommarmöte i Rickelstorp utanför Eksjö, där Lantmännen medverkade, blev en succé! 6 000 besökare gästade dagen och utställarrekordet slogs.

Att så många sluter samman inom de gröna näringarna vid ett och samma tillfälle visar att det finns en framtidstro för svenskt lantbruk.

I Lantmännens och Arlas monter bjöds det på bullar från Unibake och mjölk. Det fanns möjlighet att diskutera ägarfrågor med distriktsstyrelsen och senaste nytt med säljarna från Lantbruk och Maskin.
Text och bild: Cathrine Hannell

Text och bild: Cathrine Hannell

Demoodlingar i norr

Landets nordligaste lantbruksmässa arrangerades i Öjebyn utanför Piteå den 21-22 augusti. Temat på Öjeby Lantbruksmässa var i år Jorden i centrum. Under mässan fick man möjlighet att träffa branschkollegor och leverantörer, se ny teknik och maskindemonstrationer. Dessutom kunde man besöka Gropen och studera demofält med jordbearbetning och sädd. Det ordnades också visning av lokal- och närodlade trädgårdsgrödor. Lantmännen Lantbruk var på plats och genomförde fyra välbesökta visningar av sina provodlingar.
Text och bild: Hans Westbom

Text och bild: Hans Westbom

Lantmännen på bred front i Almedalen

Under första veckan av juli arrangerades Almedalsveckan i Visby – och som vanligt var Lantmännen på plats. För första gången någonsin minskade antalet evenemang, som gick ned från 4 300 år 2018 till 3 700 i år. Troligen berodde det på att 2018 var ett valår, vilket alltid innebär att det politiska Sverige går på högvarv. I år fanns det 42 000 besökare och 1 700 ar-

rangörer på plats, så veckan har alltså varit en ohotad förstaplats vad gäller politiska event i Sverige.

Lantmännen medverkade i en rad seminarier och möten, exempelvis om klimat, lantbruk, livsmedel, hållbara lastbilstransporter, beredskap samt biodrivmedel. Bredden av arrangörer som bjöd in Lantmännen till sina seminarier var stor, till exempel

Vattenfall, forskningsstiftelsen Formas, Ford, Svensk Kooperation, LRF, Dagens Industri och Svenska Petroleum och Biodrivmedels Institutet. Denna bredd och stora intresse återspeglar den allt viktigare roll som Lantmännen intagit i den svenska samhällsdebatten – och det är något som bådar gott för framtiden.
Text: Alarik Sandrup

Text: Alarik Sandrup

Göran Ramstedt på Stafsjö gård.

Distrikt Halland

Jord, bord och statistik

Distriktsstyrelsen i Halland ordnade tillsammans med lantbruk och maskin en välbesökt sommarträff hos Göran Ramstedt på Stafsjö gård.

Kvällen inleddes med Johan Blidberg från Lis mejeri, som berättade om sin resa som kock och vad han önskade från sin sida från "bordsdelen" i från jord till bord.

Göran Ramstedt fortsatte sedan med att berätta om gården och visa lite av sin intressanta statistik över bland annat skördar och nederbörd sedan 1980-talet. Anmärkningsvärt är att augusti sticker ut med en trend för ökande nederbörd...

Allt som allt en härlig sommarkväll att spara i minnet och stort tack till alla inblandade.

Text och bild: Jenny Bengtsson

Distrikt Sörmland

Sommarträff på Stora Lövhulta

En solig måndag i mitten av juni hade distrikt Sörmland sin sedvanliga sommarträff med fältvandring hos familjen Reuterström på Stora Lövhulta utanför Eskilstuna.

Det blev som alltid en trevlig kväll där drygt 80 deltagare slöt upp.

Vi började kvällen med fältvandring där vi tittade på fina grödor och försök med korn, raps och vete, samt provodlingar av sötlupin och röda linser, tillsammans med Martin Holmberg, Lantmännen Lantbruk.

Det fanns också möjlighet att gå en tipspromenad med frågor om Lantmännen i omgivningarna runt gården. Grattis till Jerker Olsson, Båsenberga som hade flest rätt och vann ett presentkort på Maskin.

Vi bjöds på grillad viltkebab med dryck, och kvällen avslutades med kort information från Lantbruk, Maskin och Dataväxt.

Text: Cathrine Hannell

Niclas Sjöholm, Växträd.

Distrikt Uppland

Demoodlingen i fokus

Nya och lovande sorter stod i fokus på Lantmännens årliga odlardag på Ultuna Egenom på SLU i Lövsta, Uppsala i slutet på juli.

Tajningen var perfekt då de runt 60 deltagarna kunde diskutera nästan tröskmogna grödor. Närmare än så kan man inte komma ett resultat av ett växtodlingsår. Odlardagen på Lövsta är mycket uppskattad bland medlemmar, inte minst på grund av den enkla formen. Fikat dukades upp på flaket vid åkerkanten och anföranden hölls från en enkel (seger)pall.

Text: Katja Ihrsen

Distrikt Västra Sverige

Fältvandring i sommarkvällen

En fin sommarkväll i mitten av juni möttes cirka 90 medlemmar upp till fältvandring hos familjen Borgström på Kilanda säteri. Efter att Nina Svensson, ordförande i distrikt Västra Sverige, hälsat alla välkomna berättade Palle Borgström om historien och verksamheten på gården.

Därefter var det dags för fältvandring, där vi tittade på majs, havre och åkerböna. Lantbrukssäljarna gick igenom vad som är aktuellt med ogräs, gödsling och svamptryck i de olika grödorna. Vid sista stoppet på rundan fick vi se senaste byggprojektet på gården - ett nytt dikostall som byggs i egen regi under ledning av Mattias och Tina Borgström. Mycket naturliga betesmarker ger bra förutsättningar för diko-produktion berättade Mattias och Tina. Fodersäljare Pernilla Ekdahl berättade om vad som är aktuellt med foder och vall. Maskinsäljarna var också på plats under kvällen och visade traktorer och vallmaskiner.

Palle Borgström redogjorde även för vad

LRF jobbar med för tillfället: miljö och klimatarbete, underlätta vid olika ansökningar och minska byråkratin för lantbruket. Denna sommarfältvandring har ordnats under flera år och är ett bra exempel på vad samarbetet mellan distriktet, Lantbruk och Maskin kan göra.

Text: Jan-Olof Johansson

Vårdarna Mattias och Tina Borgström tillsammans med fodersäljare Pernilla Ekdahl.

Distrikt Örebro-Värmland

Fältvandring på Stubberud

På kvällen den första juli genomfördes en fältvandring hos familjen Larsson på Stubberuds gård.

Tillsammans med säljare från Lantmännen Lantbruk tittade de ungefär 40 närvarande medlemmarna på ekologisk växtodling och diskuterade ekologisk mjölkproduktion. Lantmännen Maskin förevisade dessutom maskiner från Valtra och Kuhn.

Den vackra sommarkvällen avslutades med grillning och kaffe i trädgården.

Text: Klas Vallhagen

Distrikt Dala-Aros

Liten, men viktig fältvandring

Att lyckas med växtodling i Orsa, norra Dalarna, har sina utmaningar. Desto viktigare är det att lantbrukarna träffas och utbyter sina erfarenheter ofta och på ett öppet sätt.

Den årliga fältvandringen i Orsa i början av juli är ett sätt att utbyta erfarenheter. Det är ett samarbete mellan Lantmännen och LRF Dalarna och erbjuder en uppskattad mötesplats. I år kom runt 60 deltagare för att diskutera allt från odling av fodermjäs, uppodling av nygamla åkermarker och lyckosam vallodling.

Text: Katja Ihrsen

Sörmland

5 november kl 9.30 Höstmöte på Hedenlunda, Flen. Vi gästas av spannmålschef Mikael Jeppsson, och Hans Wallemyr, koncernstyrelsen.

Västra Sverige

7 november från kl 11.30 Quality Hotel Grand Borås
7 november från kl 18.00 Alex Gastronomi Riverside, Uddevalla

Östergötland

12 november Höstmöten på Lantmännen i Norrköping kl 11:30 och i Skänninge kl 18:00. Välkommen till årets höstmöten spannmålschef Mikael Jepp-

son och Gunilla Aschan, koncernstyrelsen.

Högländet, Kronoberg, Kristianstad

Blekinge, Kalmar-Öland
8-9 november Lantmännen-dagar på Ronneby Brunn. Se annons på sidan 23 i Grodden.

Gotland

13 november Höstmöte med tema energi

Skaraborg

20 november kl 12.00 Höstmöte på Scandic Billingen i Skövde

21 november från kl 18.00 Höstmöte på Lumber & Karle i Kvänum

Halland

31 oktober Höstmöte i Falkenberg

Södra Skåne

Vecka 45 Höstmöte i Ystad. Tid och plats meddelas senare.

Nordvästra Skåne

23 oktober Höstmöte i Ängelholm

Ministerbesök i Svalöv

Hur växtförädling går till, hur man ser att en vetesort är bra till brödbak, hur drönare gör lantbruket mer hållbart, hur Lantmännen arbetar med innovation och mycket, mycket mer fick Sveriges landsbygdsminister, Jennie Nilsson veta mer om under sitt besök hos Lantmännen i Svalöv i början av september.

Landsbygdsminister Jennie Nilsson var inbjuden till Svalöv för att få mer kunskap om hur Lantmännen arbetar med utveckling och innovation inom växtodling. Det blev ett två timmar långt program, fullspäckat med allt från laboratoriemiljö till fältbesök och traktorkörning. I besöket fanns också gott om tid för henne att ställa frågor och ta reda på mer om svenskt lantbruk i praktiken. Växtodlingschefen Peter Annas inledde med en kort sammanfattning av Lantmännens arbete med forskning och utveckling. Han tryckte på vikten av samarbete mellan både branschorganisationer och politiska krafter för att utveckla lantbruks- och livsmedelssektorn och tog bland annat

upp digitaliseringen som en väsentlig del i utvecklingen. Lantmännens vice vd, Per Arfvidsson fyllde på bilden genom att ta upp bland annat Sweden Food Arena, där Lantmännen samarbetar med ett 60-tal andra företag i branschen för att göra sektorn mer innovativ.

Växtförädling

Annette Olesen, chef för växtförädlingen i Svalöv, gav ministern en kort kurs i växtförädling och konstaterade att en konkurrenskraftig växtförädling är en av pusselbitarna för att lösa livsmedelsförsörjningen för en ökande befolkning.

Lantmännens styrelseordförande Per Lindahl var också med under dagen och kommenterade att växtförädlingen dessutom ger svenskt lantbruk möjlighet att vara unikt och på sikt skapar nya sorter nya exportmöjligheter.

Analys

Efter denna inledning bjöds ministern med följande i till laboratoriet och fick där se hur probbakningen av olika vetesorter går till och hur man med avancerad

Landsbygdsminister Jennie Nilsson besökte Lantmännen i Svalöv och fick bland annat inblick i Svalövsprojektet.

analysutrustning kan ta reda på vilka av tusentals sorter som det lönar sig att ta vidare i förädlingen.

Besökets sista anhalt var ett av Svalövsgårdens nysådda fält. Här berättade växtodlingsrådgivare Camilla Persson om Svalövsprojektet, där all tillgänglig digitalteknik testas i praktiken (läs mer

på sid 8-9). Hon visade bland annat hur en drönare kan användas för att ta reda på mer om tillståndet i fältet. Som sista programpunkt fick landsbygdsministern sedan möjlighet att följa med ut i traktorn och se hur den kan styras automatiskt och samla in information om fältet. *Text och bild: Helena Holmkrantz*

Årets första skörd blir till filmserie

Fredrik Ahlström, Bergsjöholms gård, och Johan "Matgeek" Hedberg mitt i vetefältet strax före skörden.

Följ med matprofilen Johan "Matgeek" Hedberg på vetets resa från jord till bord! I en serie om tre delar berättar han mer om svenskt lantbruk, hur skörden går till och hur vetet hamnar i mjölpåsen i butiken. Filmserien produceras i samarbete med Lantmännen.

Lantmännen vill att fler ska tänka på var maten kommer ifrån och hur den är producerad. Därför har man inlett ett samarbete med matprofilen Johan "Matgeek" Hedberg och rullade i slutet av augusti ut kampanjen "Årets första skörd". Genom kampanjen hoppas man öka uppmärksamheten kring skörden av spannmål, i detta fall mer specifikt vete, som ju är grunden i så många livsmedelsprodukter.

Kampanjen består av en filmserie på Matgeeks egna YouTube-kanal, spons-

rade inlägg på sociala medier och annonser i dagstidningar. De meddelar att årets skörd är igång och uppmärksammar Kungsörnens vetemjöl från årets svenska skörd.

I filmseriens första del besöker Johan lantbrukaren Fredrik Ahlström, på Bergsjöholm i södra Skåne. Fredrik berättar i filmen om gården, om arbetet inför skörd och hur väder och vind är helt avgörande för när skördetröskan drar igång ute på fältet.

Med initiativet vill Lantmännen visa upp svenskt lantbruk och skördearbetet för en bredare allmänhet samt öka medvetenheten om varför svensk livsmedelsproduktion är viktig.

Fotnot. Följ Matgeeks resa på www.lantmannen.se/skord

Grogrund ska stärka svensk växtförädling

Under högtidliga former invigdes SLU Grogrund i Alnarp den 4 september. Grogrund är ett kompetenscentrum vid SLU vars huvuduppgift är att utgöra ett kunskapsnav för svensk växtförädling. Lantmännen är ett av de drivande företagen i flertalet av projekten.

Grogrund inrättades av regeringen 2018 och har som syfte att utveckla kunskap och nya metoder inom förädling av livsmedelsgrödor för ökad innovationspotential, livsmedelsförsörjning och konkurrenskraft i enlighet med målen i regeringens livsmedelsstrategi.

Några av de projekt som Lantmännen är med och driver är:

- Framtidens åkerböna för mat och foder
- Genomisk selektion i rödklöver
- Klimatstabil vete

- Nya effektiva metoder för förädling av timotej
- Yin-yang baserade markörer för förädling av spannmål

Invigningen förrättades av landsbygdsminister Jennie Nilsson genom att plantera ett äppelträd. Att plantera ett träd var symbolik för Grogrund som långsiktig investering.

Text och bild: Therese Pettersson

Mot framtidens jordbruk 2050

Under året har det pågått ett internt arbete inom Lantmännen för att kartlägga lantbrukets möjligheter och potentialer samt bygga upp en kunskapsbank för framtidens jordbruk, med sikte mot 2050. Bland annat har en referensgrupp bestående av medlemmar deltagit i framtagandet av materialet. Senare i höst kommer

Lantmännen att lägga fram rapporten som visar vägen framåt mot framtidens jordbruk. Rapportens innehåll kommer löpande att presenteras för förtroendevalda och medlemmar under höstens gång, innan rapporten går ut officiellt mot en bredare publik mot slutet av året. Mer info kommer i nästa nummer av Grodden.

Från brist till stort överskott

Adnan Zeljkovic,
spannmålshandlare med
ansvar för havre och eko

Från ett år av
bristande till-
gång till ett år
med rejäla över-
skott. Det har
skett stora kast i
den ekologiska
marknaden, inte
bara lokalt i
Sverige utan hela
Östersjöområdet.

Ett normalår har Sverige behövt importera ekologisk foderspannmål, förra året blev ett exceptionellt år för importen till stor del på grund av den låga skörd vi hade i Sverige. Likt ett kraftigt utspänt gummiband kastas vi nu över till ett marknadstillstånd som kräver påtaglig export av såväl foderspannmål som kvalitetsgrödor. En bergochdalbana som såväl handlare som lantbrukare troligtvis var ganska oförberedda på. Lantmännen har dock skapat sig ett stort kontaktnät på exportmarknaden genom många års kontinuerlig kontakt med förbrukare. Likaså har svensk spannmål ett mycket gott rykte på marknaden vilket ger oss ytterligare konkurrensfördelar gentemot andra exportländer.

Skördeläge

Skörden i södra Sverige är i skrivande stund i det stora hela avklarad, i övriga landet återstår det nu i månadskiftet augusti-september ännu många otröskade fält. Det är framför allt i västra Sverige och Mellansverige som det återstår större volymer att väga in. Totalt beräknar vi på Lantmännen att vi vägt in cirka 75 procent av den förväntade prognosen för skördeperioden.

Marknadsläget

Förbrukare följer marknaden väldigt noga och det pratas i större omfattning om affärer, dock ageras det ännu väldigt lite. Fortfarande diskuteras det att nettoimportörer kommer täcka sina egna behov i större omfattning från den egna produktionen i landet. Däremot är det väldigt ovisst fortfarande, alla vill se hur utfallet av skörden lokalt i Östersjöområdet blir, både till kvalitet och kvantitetsmässigt innan de förbinder sig till affärer. Från Sverige ser vi ut att kunna uppnå exportvolymer tillräckligt stora för större laster och således även nå mycket längre, eventuellt över Atlanten. Många säljare jobbar med stora volymer råg, främst att försöka hitta avsättning. Enorma volymer har kommit fram i marknaden men köpintresset är överlag litet.

Ekologiskt vete i Sverige avkastar bra i år, dock verkar inte proteinnivåerna hålla generellt sett. Industrin efterfrågar som regel minimum 11 procent protein på kvarnvetet, i vissa fall kan man acceptera något lite lägre. Ser man över inleveranserna är känslan överlag att det finns ett rejält överskott av fodervete eko på den svenska marknaden. Det finns många köpare på fodervete, nackdelen är att det även finns många säljare. Här finns det viss risk för prispress!

Ekologiskt malkorn håller bra proteinnivåer så här långt med vissa avvikelser. Prismässigt håller sig malkorn relativt bra, risk för lägre pris finns om det skulle bli ett stort överskott även utanför Sverige. Marknadens storlek för ekologisk malt är relativt liten, god kvalitet kan dock konkurrera mycket bra. Foderkorn finns det inget större överskott av utanför Sverige, vilket på kort sikt är positivt

” Marknader som tidigare importerat varor från lägre prissatta ursprung kommer sannolikt framöver i större omfattning importera varor av EU-ursprung.

prismässigt. I Sverige används foderkorn i recepten vid fodertillverkning, dock krävs ett konkurrenskraftigt pris jämfört med andra fodergrödor om förbrukning ska vara hög relativt tidigare nivåer.

Trindsäd håller sig fortsatt prismässigt starkt, efterfrågan finns från flera internationella håll men även den inhemska marknaden använder mycket till foder. Utbudet från Östersjöområdet är relativt litet även i år så som det ser ut i dag. Summerat: låg risk för ytterligare prisnedgång.

Oljevaxter efterfrågas fortfarande på marknaden, även såväl rapskaka som pressad råolja. Prismässigt ser vi ingen press neråt, sannolikt fortsätter prisnivå vara stabil alternativt potentiell uppsida.

Kvarnråg nyttjas i väldigt liten omfattning av industrier såväl i Sverige som andra länder. Kvarnmarknaden för ekologisk råg är alltså från start liten, just nu flödar marknaden av enorma volymer av en gröda med väldigt få köpare och framför allt önskar de köpare som finns väldigt låga volymer. Prispressen kommer fortsätta fram tills marknaden hittar en avsättning för all denna volym såväl i Sverige som i omkringliggande grannländer i Östersjöområdet.

Viktig och tydlig signal från marknaden till odlarna just nu: om möjlighet finns – så annat än råg till skörd 2020!

Framtiden

Premierna för ekologiskt kommer sannolikt att finna en ny lägre stabil nivå relativt konventionellt. Frågan är hur mycket lägre premien kommer vara jämfört med tidigare år och om detta kan påverka omläggning av ytterligare areal i framtiden. Kanske kan det även vara så att det påverkar ekoarealen negativt framöver, om inte konsumtionen börjar öka i den takt som behövs. Utifrån marknadens utveckling och dagens förutsättningar kan man sannolikt inte räkna med den stora premien mot konventionellt i framtiden. Med de prisnivåer som i dag finns på EU-marknaden är det svårt för tredjeland att konkurrera. Marknader som tidigare importerat varor från lägre prissatta ursprung kommer sannolikt framöver i större omfattning importera varor av EU-ursprung.

Arealen för ekospannmål i Sverige ökar

Siffror för skörd 2019 finns ännu inte tillgängliga via SJV, dock kan vi räkna med ännu större totalareal om-lagd till ekologiskt.

KÄLLA: SJV

DITT HÖSTVETE FÖRTJÄNAR EN RIVSTART

VÄLJ ETT UTSÄDE BETAT MED
VIBRANCE™ GOLD

MARKNADENS BREDASTE BETNINGSMEDEL

SNABB UPPKOMST OCH STARK ETABLERING
LÄGGER GRUNDEN FÖR HÖG SKÖRD

NY VERKNINGSMEKANISM FÖR STARKARE
SJUKDOMSKONTROLL

FRÅGA
DIN SÄLJARE PÅ
LANTMÄNNEN!

ROOTING
POWER™

 Vibrance® Gold

syngenta®

Syngenta Nordics A/S, Strandlodsvej 44, DK-2300 Köpenhamn S, Danmark.
Använd växtskyddsmedel med försiktighet.
Läs alltid etikett och produktinformation före användning.
Observera alla varningsfraser och symboler.